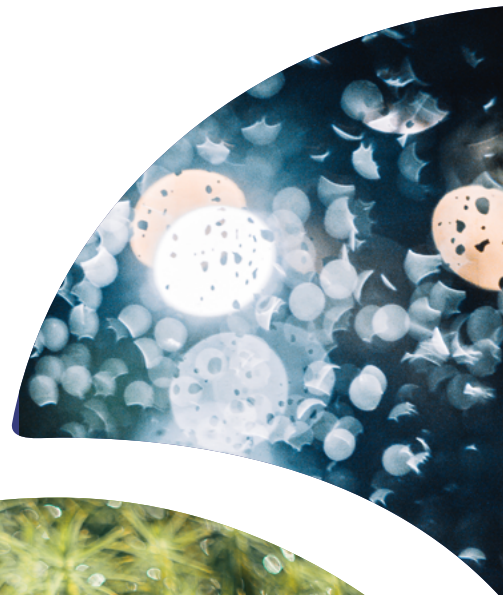

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028 LUONNOS

Julkaisija:

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Poratie 5 A, 90140 Oulu

puhelin 040 685 4000

kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi

www.pohjois-pohjanmaa.fi

Kansien kuvat: kuviasuomesta.fi

Oulu 2025

Sisältö

1 Maakuntajohtajan katsaus.....	4
2 Pohjois-Pohjanmaan näkymät.....	5
3 Missio, visio ja strategiset tavoitteet 2026–2028.....	11
4 Toiminta ja tavoitteet.....	15
4.1 Luottamushenkilöhallinto.....	15
4.2 Toimintayksikkö.....	16
4.3 Maakunnan kehittäminen ja rahoitus.....	19
4.4 Maakunnan suunnittelu ja osaaminen.....	28
4.5 Hallinto.....	39
5 Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.....	41
5.1 Yleisperustelut.....	41
5.2 Talousarvio perusteluineen vuodelle 2026 ja sitovuustaso.....	41
5.3 Henkilöstösuunnitelma 2026–2028.....	43
Talousarviotaulukot vuodelle 2026 ja suunnitelma vuosille 2027–2028.....	46
Jäsenkuntien maksuosuudet.....	50

Hyväksytty maakuntavaltuustossa xx.xx.2025 § xx

1

Maakuntajohtajan katsaus

Nyt laadittavana oleva talousarvio ja -suunnitelma perustuu Pohjois-Pohjanmaan liiton uudistettuun strategiaan vuosille 2025–2028. Strategian mukaan Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii pohjoisen äänenä, maakuntamme kehittäjänä ja edunvalvojana. Visiomme mukaan olemme innostava ja yhdistävä vaikuttaja. Näiden perusteella on johdettu kolme strategista päämäärää: vaikuttaja, yhdistäjä ja innostaja. Nämä luovat perustan talouden ja toiminnan kehittämislle.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvion hyväksymisestä ja päätöksenteosta vastaavat syksyllä 2025 valitut luottamushenkilöt. Uuden maakuntavaltuuston ja -hallituksen poliittinen jakauma vastaa vuoden 2025 kuntavaalien tulosta Pohjois-Pohjanmaalla.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talouden suunnittelussa on arvioitu ja ennakoitu omistajakuntien talouden tilannetta ja näkymiä tulevista vuosista. Valtionvarainministeriön kuntatalousohjelma vuosille 2026–2029 ennakoii, että kuntien käyttötalous ja investointien rahoitus uhkaavat heikentyä. Pohjois-Pohjanmaalla kuntien käyttötaloudessa on näköpiirissä pienenevät valtionosuudet ja heikon talous- ja suhdannetilanteen takia verotulojen väheneminen. Lisäksi palkankorotukset ja kasvavat työttömyysmaksut lisäävät kuntien menoja. Merkittäviä epävarmuuksia aiheutuu sote-kiinteistöjen vuokratuloista ja hankintalain todennäköisistä muutoksista.

Kasvaneet palkkakustannukset, luottamushenkilöpalkkiot ja muut menolisäykset on otettu huomioon Pohjois-Pohjanmaan liiton talouden suunnittelussa sopeuttamalla mm. henkilöstömenoja ja hyödyntämällä ostopalveluita. Jäsenkuntien maksuosuuden korotus on noin 61 000 euroa (+1,6 %) vuonna 2026. Tämä on noin puolet arvioidusta varsinaisen toimin-

nan korotustarpeesta. Toimintatuotot ovat yhteensä 5,4 M€ ja kulut 5,6 M€. Kehittämisrahastosta on tarpeen tulouttaa hieman yli 0,2 M€, joka kohdistuu oman tuotannon hankkeiden omarahoituksiin. Pohjois-Pohjanmaan liiton henkilöstömäärä on vähenevä, ollen 41 henkilöä vuoden 2026 alussa.

Toimintaympäristössä on epävarmuuksia ja turbulenssia. Venäjän hyökkäysota Ukrainassa, Yhdysvaltojen tullipolitiikka, riippuvuus Kiinasta ja EU:n uusi monivuotinen rahoituskehys haastavat myös Pohjois-Pohjanmaata. Näihin poikkeuksellisiin ja globaaleihin haasteisiin on tarpeen varautua myös aluekehitystoiminnassa. Vuodesta 2026 eteenpäin alue- ja rakennepolitiikan rahoja kohdennetaan sotilaalliseen liikkuvuuteen ja turvallisuuteen. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liiton johdolla käynnistetään EU:n uuden koheesiopolitiikan valmistelu Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Myönteistä on, että Pohjois-Pohjanmaan vuoden 2025 toukokuuhun ulottuvissa talouden suhdanteissa on näkyvissä merkkejä käännteestä parempaan. Aikasarjojen mukaan pitkään laskussa olleet toimialaklusterit ovat vihdoin vakautumassa ja eräät toimialat, kuten ICT sekä rakentaminen ja metalli, ovat kääntyneet kasvu-uralle. Tällä on jatkossa myönteinen vaikutus myös maakunnan työllisyyteen.

Jussi Rämetsä
maakuntajohtaja

2

Pohjois-Pohjanmaan näkymät

Maakunnan väkiluku kasvoi niukasti

Vuonna 2024 Pohjois-Pohjanmaan väkiluku oli 418 331 asukasta, mikä on 126 asukasta enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Maakunnan väkiluku on edelleen hienoisessa kasvussa, mutta kasvu on hidastunut aiemmista vuosista. Väestönkasvun taustalla on yksinomaan nettomaahanmuutto, joka oli vuonna 2024 yhteensä 1 769 henkilöä. Vaikka luku on pienempi kuin edellisvuoden 2 939, se on silti huomattavan korkea historiallisesti tarkasteltuna.

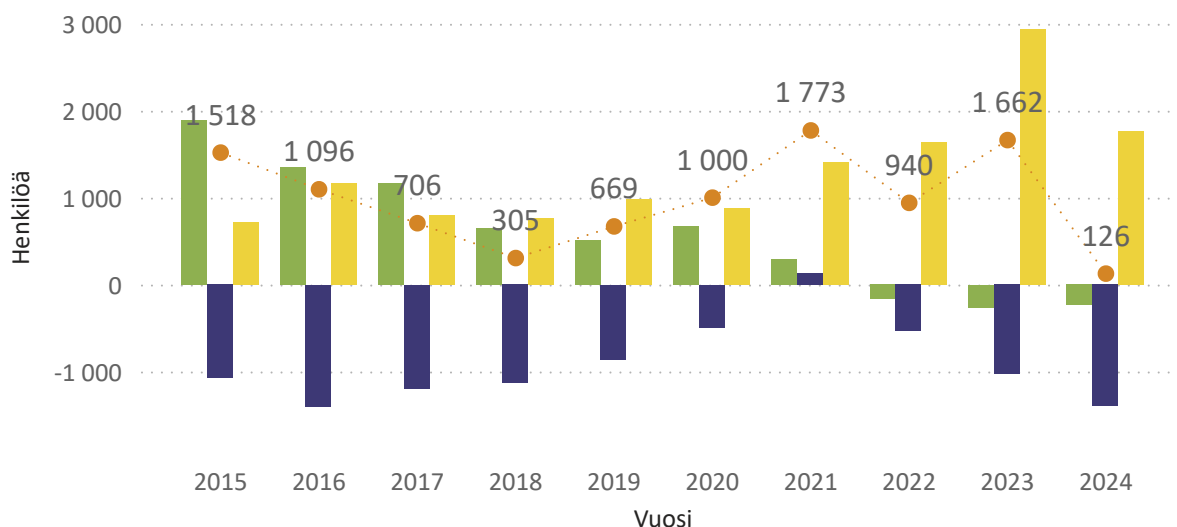
Maakuntien välinen nettomuutto vuonna 2024 oli Pohjois-Pohjanmaalle edelleen negatiivinen, -1 396 henkilöä. Tämä tarkoittaa, että muuttotappio kotimaan sisällä jatkui kolmatta vuotta peräkkäin ja jopa kasvoi edellisvuoden -1 030 henkilöstä. Maakuntien välinen muuttovoitto on ollut harvinaista. Edellisen

kerran Pohjois-Pohjanmaa sai maakuntien välisessä muutossa positiivisen saldon vuonna 2021 (+129 asukasta), ja sitä ennen vuonna 2004.

Pohjois-Pohjanmaalla luonnollinen väestönlisäys oli vuonna 2024 jälleen negatiivinen, -235 henkilöä. Syntyneiden määrä jäi kuolleita pienemmäksi nyt jo kolmatta vuotta peräkkäin. Syntyneitä oli 3 595, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2023 (3 673). Tämä oli jo kolmas vuosi peräkkäin, kun lapsia syntyi alle 4 000. Kuolleiden määrä oli 3 830, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2023 (3 937), mutta edelleen korkeampi kuin syntyneiden määrä.

Väestökehityksen osatekijöiden muutokset Pohjois-Pohjanmaalla

● Luonnollinen väestönlisäys ● Kuntien välinen nettomuutto ● Nettomaahanmuutto ● Kokonaismuutos

Lähde: Tilastokeskus, väestörakenne

Pohjois-Pohjanmaan kunnista väkiluku kasvoi vuonna 2024 eniten Kempeleessä (+0,73 %, +143 asukasta), Oulussa (+0,71 %, +1 519 asukasta), lissä (+0,41 %, +40), Merijärvellä (+0,38 %, +4), Ylivieskassa (+0,24 %, +37) sekä Siikalatvalla (+0,14 %, +7). Siikalatvan kunnan väestö kasvoi ensimmäisen kerran kunnan olemassaolon aikana vuonna 2024. Siikalatvan kunta perustettiin vuonna 2009, kun Kestilän, Piippolan, Pulkkilan ja Rantsilan kunnat yhdistyivät. Näiden kuntien yhteenlaskettu väkiluku oli kasvanut viimeksi vuonna 1993. Muissa 25 kunnassa väkiluku väheni. Suhteellisesti eniten väkiluku laski Kärsämäellä (-2,75 %, -67 asukasta), Pudasjärvellä (-2,34 %, -175), Sievissä (-2,33 %, -110), Hailuodossa (-2,22 %, -21), Taivalkoskella (-1,98 %, -74) ja Haapavedellä (-1,67 %, -108).

Seuduittain tarkasteltuna väestökehitys oli vuonna 2024 hyvin eriytynyttä. Oulun seutu oli ainoa kasvava seutu, ja sen väestö kasvoi 1 448 asukkaalla (+0,55 %). Kaikkien muiden seutujen asukasluku pieneni. Suhteellisesti voimakkainta väheneminen oli Nivala–Haapajärven (-1,16 %) ja Koillismaan (-1,14 %) seuduilla. Raahen (-0,83 %), Haapavesi–Siikalatvan (-0,81 %), Oulunkaaren (-0,75 %) ja Ylivieskan (-0,61 %) seuduilla väestö aleni niin ikään selvästi.

Työttömyyden kasvu hidastuu – pitkäaikaistyöttömyys ennätystasolla

Työttömyys Pohjois-Pohjanmaalla jatkoi kasvuaan vuonna 2025. Tammi–heinäkuussa työttömiä työnhakijoita oli joka kuukausi noin 6–9 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin, eli 1 500–1 900 henkilöä enemmän. Merkinä myönteisestä kehityksestä voidaan pitää sitä, että työttömien työnhakijoiden kasvuvauhti on hidastunut verrattuna vuoden 2024 tammi–huhtikuuhun, jolloin työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin lähes 12 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023.

Heinäkuussa 2025 työttömiä työnhakijoita oli Pohjois-Pohjanmaalla noin 25 500, eli 1 300 enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli tammi–heinäkuussa keskimäärin 12,5 prosenttia, mikä on 0,7 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajanjaksona. Koko maan keskiarvo oli samana aikana 11,9 prosenttia.

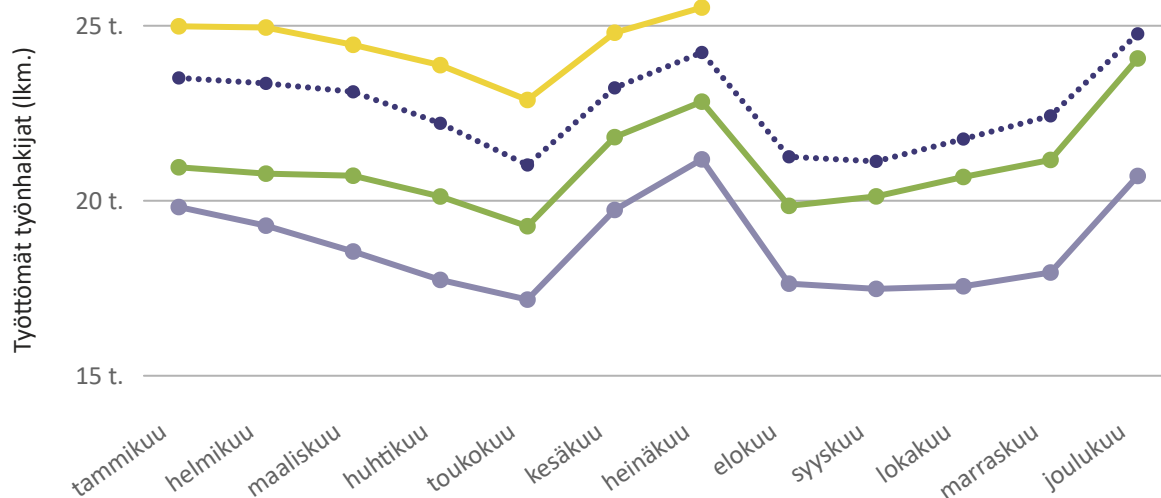
Maakunnan sisällä työttömyydessä on suuria kunta-kohtaisia eroja. Heinäkuun lopulla korkeimmat työttömien osuudessa työvoimasta olivat Pudasjärvellä (16,4 %), Oulussa (14,9 %), lissä ja Vaalassa (14,2 %) sekä Taivalkoskella ja Utajärvellä (13,6 %). Matalimmat luvut puolestaan mitattiin Pyhännällä (7,2 %), Limingassa (7,8 %), Reisjärvellä (8,1 %), Lumijoella (8,5 %) ja Kalajoella (8,6 %). Työttömyyden kasvu on ollut voimakkainta Pyhäjoella (+2,5 prosenttiyksikköä) ja Reisjärvellä (+2,2 prosenttiyksikköä) verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Näistä Pyhäjoella työttömyysaste oli heinäkuussa 12,2 prosenttia ja Reisjärvellä kasvusta huolimatta edelleen suhteellisen matala, 8,1 prosenttia.

Vuoden 2025 tammi–heinäkuussa Pohjois-Pohjanmaalla oli keskimäärin noin 2 270 lomautettua, mikä on 260 vähemmän kuin vuoden 2024 vastaavana ajanjaksona. Samalla työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut, mikä viittaa siihen, että osa lomautetuista on siirtynyt työttömiksi. Lyhennettyä työviikkoa teki keskimäärin 1 100 henkilöä, kun vuotta aiemmin tammi–helmikuussa vastaava luku oli noin 820. Tämä kehitys kertoo, että osa työnantajista pyrkii sopeuttamaan toimintaansa mieluummin työaikaa lyhentämällä kuin turvautumalla lomautuksiin tai irtisanomisiin.

Naisten työttömyys on kasvanut nopeammin kuin miesten. Tammi–heinäkuun aikana miesten työttömyys on ollut keskimäärin 545 henkilöä korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin, kun taas naisten kohdalla lisäystä on ollut noin 1 000 henkilöä. Heinäkuun lopussa Pohjois-Pohjanmaalla oli työttömänä yli 13 700 miestä ja noin 11 800 naista.

Työttömien työnhakijoiden määrä Pohjois-Pohjanmaalla

● 2022 ● 2023 ● 2024 ● 2025

Lähde: Työnvälitystilasto, KEHA-keskus

Nuorten työttömyyden kasvu on hidastunut noin puoleen, kun taas ikääntyneiden osalta kasvuvauhti on pysynyt ennallaan. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli tammi–heinäkuussa 2025 keskimäärin 3 670, mikä on kuusi prosenttia (209 henkilöä) enemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaita työttömiä oli samana ajanjaksona keskimäärin 7 600, eli kahdeksan prosenttia (540 henkilöä) enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona.

Tammi–heinäkuussa 2025 ulkomaisia työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin noin 1 430, eli noin kolme prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Pitkäaikaistyöttömien määrä jatkaa kasvuaan. Tammi–heinäkuussa 2025 yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita työnhakijoita oli keskimäärin noin 9 400 kuukaudessa, eli 1 500 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Heinäkuun lopussa 2025 Pohjois-Pohjanmaalla oli yhteensä lähes 10 000 pitkäaikaistyötöntä, mikä on korkeampi lukema kuin koskaan tilastoseurannan alusta vuodesta 2008 lähtien.

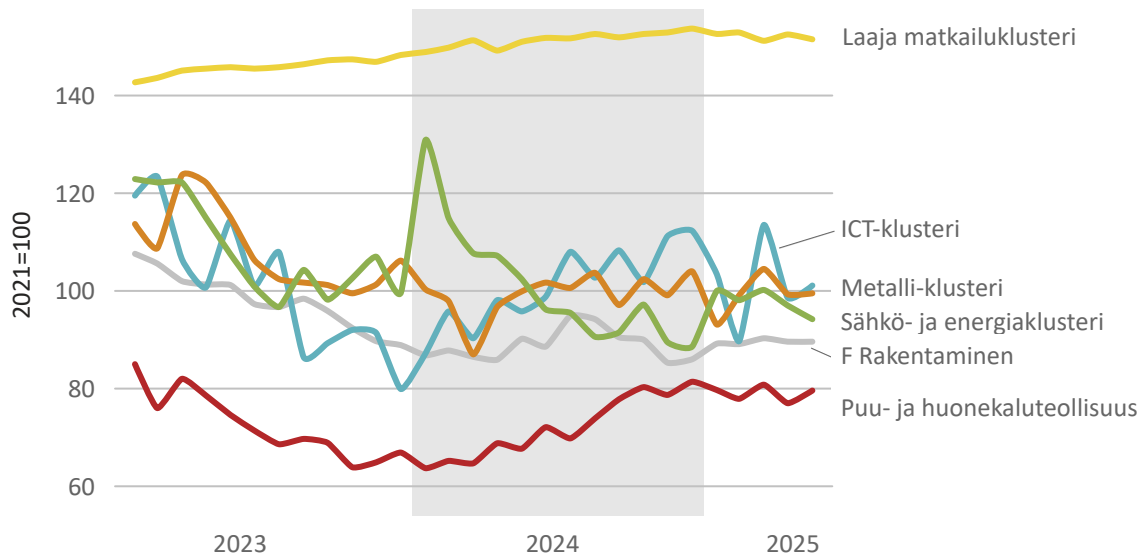
Pohjois-Pohjanmaan klustereiden kehitys kaksijakoista

Vuoden 2025 toukokuuhun ulottuvassa suhdanne-seurannassa näkyy merkkejä käännteestä. Pitkään laskussa olleet klusterit ovat vakautumassa ja osa on jo siirtymässä kasvu-uralle. Puutuote- ja huonekaluteollisuuden klusteri vahvistui selvästi alkuvuonna. Liikevaihto kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 21,6 prosenttia vuodentakaisesta, ja kasvu jatkui keväällä – huhtikuussa 7,5 prosenttia ja toukokuussa 12 prosenttia. Myös henkilöstömäärä lisääntyi tammi–toukokuussa noin kolme prosenttia.

Laaja matkailuklusteri säilytti asemansa maakunnan vahvimpana kasvualana, vaikka kasvu alkoi hiljalleen tasaantua. Liikevaihto nousi edelleen useimpina kuukausina, mutta ei enää yhtä tasaisesti kuin aiemmin, ja kuukausimuutokset olivat useimmiten alle prosentin. Henkilöstömäärä laski tammikuusta huhtikuuhun vuodentakaiseen verrattuna vain hieman, mutta kääntyi toukokuussa jälleen kasvuun.

Pohjois-Pohjanmaan suhdannekehitys - liikevaihto

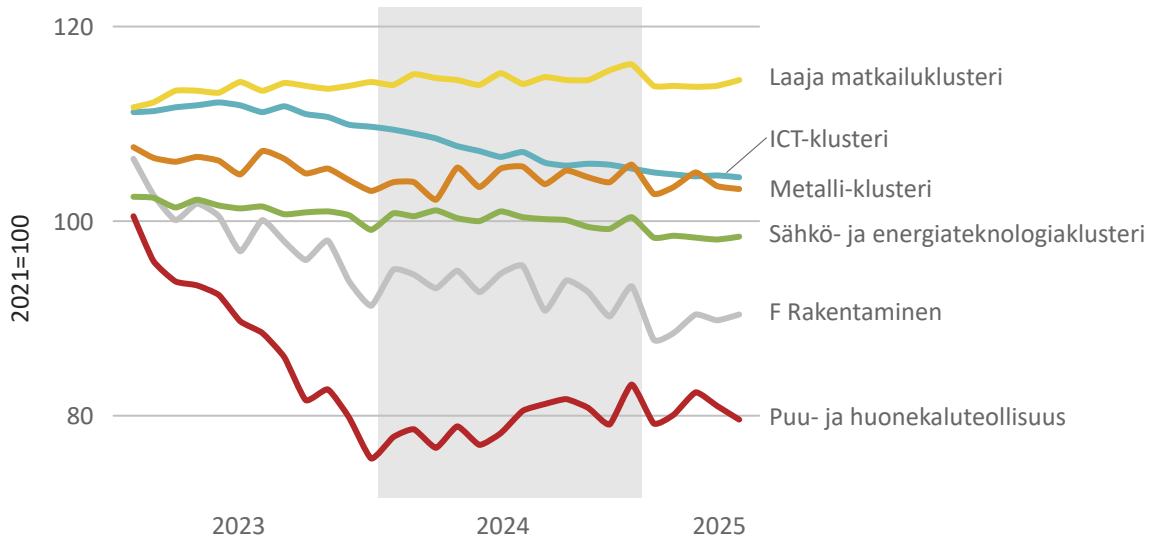
Kausitasoitettu sarja

Lähde: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tilastokeskus

Pohjois-Pohjanmaan suhdannekehitys - henkilöstömäärä

Kausitasoitettu sarja

Lähde: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tilastokeskus

ICT-klusteri jatkoi alkuvuoden kasvua vuoden 2024 loppupuolen vahvan kehityksen jälkeen. Liikevaihto nousi ensimmäisellä neljänneksellä 13,8 prosenttia, ja toukokuussa kasvua kertyi vielä 4,6 prosenttia, vaikka huhtikuussa nähtiin pieni notkahdus (-1,1 %). Henkilöstömäärän lasku kuitenkin jatkui tammi–toukokuussa noin kolmen prosentin vauhtia.

Rakentaminen ja metalliklusteri kääntyivät pitkän laskujakson jälkeen maltilliseen kasvuun. Rakentamisen liikevaihto kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 1,4 prosenttia ja metalliklusterin 3,2 prosenttia, mutta kevään kehitys jäi vaihtelevaksi. Rakentamisessa toukokuu toi jälleen lievää laskua. Metalliklusterissa sekä huhtikuu että toukokuu jäivät miinukselle. Rakentamisen henkilöstömäärä supistui voimakkaasti ensimmäisellä neljänneksellä kuusi prosenttia. Huhtikuusta toukokuuhun lasku hidastui hieman. Metalliklusterin henkilöstömäärä pysyi tammi–maaliskuussa ennallaan, mutta laski hiukan huhti–toukokuussa.

Sähkö- ja energiateknologiaklusterin liikevaihto laski alkuvuonna 2025, mikä selittyy osin edellisen vuoden poikkeuksellisen vahvalla kehityksellä. Vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto supistui 14,6 prosenttia, ja kevään luvut jäivät miinukselle. Huhtikuussa liikevaihto laski 9,1 prosenttia ja toukokuussa 8,1 prosenttia vuodentakaisesta. Sähkö- ja energiateknologiaklusterin henkilöstömäärä supistui tammi–toukokuussa noin kolme prosenttia vuodentakaisesta.

Kuntatalouden kehityksessä suuria eroja kuntien välillä

Kahdeksan Pohjois-Pohjanmaan kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2025. Suurin korotus tehtiin Kuusamossa, jossa veroprosentti nousi 1,2 prosenttiyksikköä. Hailuoto ja Kempele päätyivät yhden prosenttiyksikön korotukseen, Liminka ja Pudasjärvi puolen prosenttiyksikön korotukseen. Oulussa ja Siikalatvalla veroprosenttia nostettiin 0,2 prosenttiyksikköä ja Reisjärvellä 0,3 prosenttiyksikköä. Maakunnan korkein kunnallisveroprosentti vuonna 2025 on Ylivieskassa (10,3 %). Vähintään kymmenen kunnallisveroprosentti on Haapajärvellä, Reisjärvellä, Oulaisissa ja Merijärvellä. Vastaavasti maakunnan matalimmat tuloveroprosentit ovat Pyhäjoella ja Taivalkoskella (7,9).

Valtakunnallisessa vertailussa Pohjois-Pohjanmaa sijoittuu keskitasolle. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on 8,58. Ääripäissä ovat Keski-Pohjanmaa, jossa keskimääräinen tuloveroprosentti on Manner-Suomen korkein (9,35), sekä Uusimaa, jonka keskiarvo on matalin (6,04). Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti kasvoi 0,23 prosenttiyksikköä vuodesta 2024, mikä on Manner-Suomen maakunnista kolmanneksi suurin nousu. Suurempi kasvu nähtiin vain Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla (molemmissa 0,32 prosenttiyksikköä).

Elokuun loppuun mennessä Pohjois-Pohjanmaan kunnille on tilitetty verotuloja noin 662 miljoonaa euroa, mikä on 2,7 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Kunnallisverotilitykset ovat kasvaneet 4,7 prosenttia ja kiinteistöverotilitykset neljä prosenttia edellisvuoden tammi–elokuuhun verrattuna, mutta yhteisöverotilitykset ovat alentuneet 13,2 prosenttia. Verohallinnon mukaan kunnallisveron tilitysmäärää on kasvattanut erityisesti elokuun veronpaltustusten pienempi määrä sekä ennakonpidätykset palkoista. Kiinteistöveron tilityksiä puolestaan kasvatti verotuksen valmistumisaikataulu.

Kokonaisuudessaan verotilitykset ovat kasvaneet suurimmassa osassa Pohjois-Pohjanmaan kuntia. Vain kuudessa kunnassa ne ovat laskeneet vuoden takaiseen verrattuna. Eniten verontilitykset ovat kasvaneet Kuusamossa (11,5 %), Kempeleessä (10,4 %) sekä Merijärvellä (9,8 %). Vastaavasti verotulojen tilitykset ovat laskeneet eniten Raahessa (-8,9 %) ja Pyhännällä (-4,9 %).

Kunnallisverotilitykset tammi–elokuussa 2025 aleniivat vain Pyhännällä (-4,8), Raahessa (-0,9 %) ja Vaalassa (-0,2 %) vuoden takaiseen verrattuna. Tilitykset kasvoivat eniten Kuusamossa (19,4 %), Kempeleessä (13,2 %) ja Merijärvellä (11,8 %).

Kiinteistöverotilitykset kasvoivat tammi–elokuussa 2025 eniten Pyhäjärvellä (31,3 %), Pudasjärvellä (20,3 %), Limingassa (20,3 %) ja Haapajärvellä (+17,5 %). Näistä kunnista vain Pudasjärvi korotti vuoden 2025 kiinteistöveroprosenttejaan (+0,1 prosenttiyksikköä). Kahdeksassa kunnassa kiinteistöverotilitykset jäivät viime vuotta pienemmiksi, suurimmat laskut Siikajoella (-16,7 %), Pyhännällä (-6,7 %) ja Nivalassa (-5,3 %).

Yhteisöverotilitykset kasvoivat kahdeksassa kunnassa, eniten Utajärvellä (8,6 %), Merijärvellä (4,9 %), Hailuodossa (4,5 %) ja Alavieskassa (4,3 %). Kuudessa kunnassa yhteisöverotilitykset laskivat vähintään viidenneksen, eniten Raahessa

Yhteisöverotulojen osuus kunnan yhteenlasketuista verotulojen tilityksistä oli elokuuhun mennessä suurin Sievissä (18 %), Taivalkoskella (17 %), Raahessa (16 %) ja Pudasjärvellä (15 %). Kiinteistöverojen osuus korostui puolestaan Pyhäjoella (44 %), Vaalassa (43 %) ja Utajärvellä (36 %). Kunnallisverot muodostivat suurimman osuuden Tyrnävällä (90 %), Reisjärvellä (89 %) sekä Alavieskassa (82 %).

Valtionkonttorin keräämän tilinpäätösennusteen mukaan 28 Pohjois-Pohjanmaan kuntaa arvioi vuosikatteen pysyvän tänä vuonna positiivisena. Positiivisen tilikauden tuloksen ennustaa saavuttavansa seitsemän kuntaa, kun taas 23 kuntaa arvioi tuloksen jäävän negatiiviseksi. Tilikauden ali-/ylijäämää tarkasteltaessa kymmenen kuntaa ennakoi ylijäämää; merkittävimmät ylijäämät arvioivat saavansa Pyhäjoki, Oulainen ja Pyhäntä. 20 kuntaa ennakoi alijäämäiseen tilikautta, suurimmat asukaskohtaiset alijäämät ennakoivat Merijärvi, Pyhäjärvi ja Taivalkoski.

Lainakannan ennakoidaan nousevan noin puolessa Pohjois-Pohjanmaan kunnista edellisvuoteen verrattuna. Tilinpäätösennusteen mukaan lainakanta kasvaisi eniten Kalajoella, Reisjärvellä ja Kuusamossa, joissa kaikissa nousu olisi yli 1 000 euroa asukasta kohti. Kempele, Pyhäjärvi, Sievi, Muhos, Oulu ja Vaala ennakoivat lainakannan kasvavan yli 300 euroa asukasta kohti. Merkittävimmät lainakannan vähennykset arvioidaan tapahtuvan Pyhännällä ja Haapajärvellä, vähintään tuhat euroa asukasta kohti. Yli 300 euron vähennystä lainakannassa odotetaan myös Utajärvellä, Tyrnävällä, lissä, Hailuodossa ja Nivalassa. Tilinpäätösennusteen mukaan Pohjois-Pohjanmaan kunnista korkeimman lainakannan vuoden 2025 lopussa ennakoidaan edelleen olevan Reisjärvellä, yli 12 000 euroa asukasta kohti.

3

Missio, visio ja strategiset tavoitteet 2026–2028

MISSIO

Olemme pohjoisen ääni, maakuntamme kehittäjä ja edunvalvoja. Vahvistamme elinvoimaa, sivistystä ja identiteettiä. Vastuullinen ja verkostomainen toimintatapamme, oikea-aikainen tilannekuva ja ennakointi vahvistavat kuntien ja maakunnan hyvinvointia, laadukasta elinympäristöä sekä kilpailukykyä.

VISIO

Olemme innostava ja yhdistävä vaikuttaja. Edunvalvonnalla, yhteiskehittämisellä sekä kansainvälisellä toiminnalla vahvistamme alueellista kilpailukykyä ja identiteettiä. Kuntayhteistyön tiivistäjänä yhdistämme toimijat avoimeen ja rohkeaan vuoropuheluun. Hyvinvoivana ja osaavana asiantuntijayhteisönä rakennamme kestävää ja elinvoimaista maakuntaa.

STRATEGISET TAVOITTEET 2026(-2028)

Strateginen päämäärä 2026: Vaikuttaja

Teemme vastuullista ja vaikuttavaa edunvalvontaa Pohjois-Pohjanmaan maakunnan puolesta kansallisesti ja kansainvälisesti. Yhdessä kehitämme ja vahvistamme maakunnan kilpailukykyä ja elinvoimaa.

Avaintulos 2026	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminta palvelee maakunnan yhteistä edunvalvontaa oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti.	Kuntien tukeminen elinvoiman kehittämisessä ja maakunnan edunvalvonnan avulla. Edunvalvontakärkien määrittäminen toimintavuodelle. CPMR:n kattojärjestössä vaikuttaminen.	Sidosryhmäkysely. Rakennetaan prosessiketju ja edunvalvonnan vuosikello palvelemaan edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä.	Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
Pohjois-Pohjanmaan liitolla on vakiintuneet ja toimivat vaikuttamisen foorumit sekä kanavat kansallisella tasolla.	Pohjoisen Suomen ohjelman toimeenpanon edistäminen. Vaikuttamistyö mm. Väyläviraston investointiohjelmaan. Vaikuttaminen koheesiopolitiikan toimeenpanoon, muutoksiin ja rahoittamista koskevan lainsäädännön valmisteluun.	Pohjoisen Suomen ohjelman toimenpide-esitysten toteutuminen. Pohjoisen hankkeiden sisältyminen Väylän investointiohjelmaan. Vaikuttamistoimet kansalliseen valmisteluun ja politiikkalinjauksiin.	Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, suunnittelujohtaja, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.
EU:n alue- ja rakennepolitiikka ja kansainvälinen ohjelmarahoitus mahdollistaa maakunnan tavoitteellisen kehittämisen. Pohjois-Suomen merkitys tunnustetaan eurooppalaisissa ja rajat ylittävissä ohjelmissa.	Vaikuttaminen 2028 alkavaan EU-rahoituskauteen sekä nykyisen rahoituskauden muutosten toimeenpanoon. Vaikuttamistyö eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan.	Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston, EU-toimiston johtoryhmän sekä alue- ja rakennepolitiikan (ARP) ryhmän työskentely. Alueellisen rahoituksen uudelleen kohdentaminen. TEN-T liikenneverkkojen kehittyminen alueella.	Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, kehitysjohtaja, suunnittelujohtaja.

Strateginen päämäärä 2026: Yhdistäjä

Olemme verkostojen rakentaja ja toimimme tiiviissä vuorovaikutuksessa kuntien ja muiden toimijoiden kesken. Kokoamme alueelliset vahvuudet yhteisen identiteetin ja pohjoisen äänen esiin tuomiseksi.

Avaintulos 2026	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Pohjois-Pohjanmaan liitto on tuloksellisesti palveleva, aktiivinen ja johtava pohjoisen yhdistävä toimija kansainvälisissä ja kansallisissa verkostoissa.	Pohjoisen harvaan asuttujen alueiden (NSPA) yhteistyö. CPMR:n Itämeren työryhmissä vaikuttaminen. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyö.	Vaikuttamistyö tulevaan EU-ohjelmakautteen. Vaikuttamistoimet EU-tason politiikkalinjauksiin. Vastuu Itä- ja Pohjois-Suomen 2028+ ohjelman valmistelusta. Yhteisen älykkään erikoistumisen strategian toimeenpano.	Maakuntahallitus, maakuntajohtaja, kehitysjohtaja, suunnittelujohtaja.
Pohjois-Pohjanmaan maakunnalla ja sen kunnilla on yhteinen maakunnan kehittämisen tahtotila.	Uuden maakuntaohjelman toteuttaminen sekä ennakoiva maankäytön- ja merialuesuunnittelu. Innovaatiotoiminnan ja älykkään erikoistumisen kehittäminen erityisesti digitaalisuuden, puhtaan siirtymän, puhtaan energian ja kokonaisturvallisuuden osalta. Aluekehityskeskusteluprosessin valmistelu ja toimeenpano.	1. Maakuntaohjelman 2026-2029 kärkihankkeiden vaiheittainen käynnistyminen (sis. ÄES). 2. Maakuntakaavan edistäminen. Annettujen lausuntojen lukumäärä. 3. Merialuesuunnitelman 2.0 valmistuminen luonnosvaiheeseen. Rahoituksen kohdentuminen ko. teemoihin. Vaikuttavan keskusteluteeman valinta ja työstäminen.	Maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Pohjois-Pohjanmaan liitto on mahdollistanut alueellisten toimijoiden yhteistyön, joka on tuonut hyvinvointia, kilpailukykyä ja lisäarvoa maakunnan kehittämiseen.	Strategisen yhteistyösopimuksen uudistaminen ja laajentaminen sekä yhteistyön tiivistäminen sopijaosapuolten kanssa. Uuteen maakuntaohjelmaan sisältyvän kuntalähtöisen kumppanuuslupauksen toimeenpano.	Strateginen yhteistyösopimus on uudistettu vuonna 2026. Uuden maakuntaohjelman toimeenpanoon liittyvä kuntiin jalkautuminen on aloitettu.	Maakuntajohtaja, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Pohjoispohjalaisten yhteisöllisyys ja maakunnan identiteetti on vahvistunut.	Pohjois-Pohjanmaan liiton vahva ja aktiivinen yhdyspinta- ja osallisuustyö. Pohjois-Pohjanmaan liiton osallistuminen Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026 toimeenpanoon.	Maakunnallisen nuorisovaltuuston, elinvoimaryhmän ja Pohjois-Pohjanmaan järjestöneuvottelukunnan toiminta. Kulttuuripääkaupunkivuoden hyödyntäminen alustana Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnassa.	Maakunnan suunnittelu- ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus.

Strateginen päämäärä 2026: Innostaja

Toimimme avoimesti ja kannustamme vuorovaikutukseen. Luomme tilannekuvia ja ennakoimme toimintaympäristön muutoksia, joiden avulla mahdollistamme vaikuttavat valinnat.

Avaintulos 2026	Toimenpide	Mittari	Vastuutahot
Toimintakulttuuri koetaan avoimeksi ja arvostavaksi.	Johtamisen ja esihenkilötyön kehittäminen sekä työyhteisötaitojen edistäminen.	Sidosryhmäkyselyn tulokset. Työhyvinvointikyselyn tulokset.	Maakuntahallitus, toimintayksikkö, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen.
Vuorovaikutus on lisääntynyt ja liiton toiminta perustuu toimivaan vuorovaikutukseen.	Sisäisen vuorovaikutuksen edistäminen työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi sekä työn laadun ja tuloksellisuuden lisäämiseksi myös asiakaslähtöisesti.	Työhyvinvointikyselyn tulokset. Sidosryhmäkyselyt.	Johtoryhmä, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, hallinto, toimintayksikkö
Sidosryhmät hyödyntävät tilannekuvia ja suhdannetietoja tehokkaasti.	Suhdannetietojen ja tilannekuvien sidosryhmäyhteistyö perustuen liiton ennakkointityöhön ja tietotuotantoon.	Data-aineistojen käyttö verkkosivuilla.	Maakunnan suunnittelu- ja osaaminen
Toiminta perustuu tiedollajohtamiseen ja toimintaympäristön muutosten ennakkointiin. Tieto ohjaa toimintaa.	Strategisen analyysin kyvykkyyden kehittäminen.	Henkilöstön koulutusmäärä.	Maakuntajohtaja, maakunnan kehittäminen ja rahoitus, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, hallinto, toimintayksikkö

4

Toiminta ja tavoitteet

4.1 Luottamushenkilöhallinto

Pohjois-Pohjanmaan liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto. Valtuutettuja Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuustokaudella 2025–2029 on yhteensä 75. Maakuntavaltuutetut ja varavaltuutetut ovat edustamiensa kuntien valtuustojen jäseniä. Valtuutetuista 31 on Oulusta, neljä Raahesta sekä Kempeleestä, Kuusamosta ja Ylivieskasta kustakin kolme edustajaa. Muilla jäsenkunnilla on kullakin yksi tai kaksi edustajaa.

Maakuntavaltuuston poliittinen jakauma vastaa vuoden 2025 kuntavaalien tulosta Pohjois-Pohjanmaalla. Keskusta on suurin puolue 28 valtuustopaikalla. Kokoomuksella on 13 ja sosialidemokraateilla 12 paikkaa. Vasemmistoliitolla on yhdeksän paikkaa, perussuomalaisilla ja vihreillä kummallakin kuusi. Kristillisdemokraateilla on yksi paikka.

Vuonna 2026 maakuntavaltuusto pitää kaksi kokousta. Maakuntavaltuuston puheenjohtajisto osallistuu maakuntahallituksen kokouksiin.

Maakuntahallitus johtaa Pohjois-Pohjanmaan liiton toimintaa, hallintoa ja taloutta. Maakuntahallituksessa on 13 jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Maakuntahallituksen alaisena liiton hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa johtaa maakuntajohtaja, joka toimii maakuntahallituksen esittelijänä. Maakuntahallitus pitää 11 kokousta vuonna 2026, jonka lisäksi maakuntahallitus koontuu tarvittaessa erillisiin kehittämis- ja suunnitteluseminaareihin.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden, toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden sekä talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Tarkastuslautakunta pitää viisi kokousta vuonna 2026, ellei tarvetta ylimääräisille kokouksille ilmene. Tarkastuslautakunnan budjetti mahdollistaa jäsenten osallistumisen seminaareihin ja koulutuksiin.

Vuonna 2026 toimivat maakuntahallituksen ja maakuntajohtajan nimeävät neuvottelukunnat ja työryhmät. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa nuorisovaltuuston kahden kokouksen kustannuksista Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta on Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Keski-Pohjanmaan sekä Kainuun maakuntien yhteinen yhteistyö- ja edunvalvontaelin, joka edistää Pohjois-Suomen yhteisiä asioita sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Lapin liitto toimii vuonna 2026 Pohjois-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan puheenjohtajana.

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa maakunnan yhteistyöryhmän toiminnasta. MYR on aluekehittämistä koskevien suunnitelmien, ohjelmien ja sopimusten valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista varten perustettu lakisääteinen toimielin. MYR:ssä ovat edustettuina alueen kuntien, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän ja järjestöjen edustajat. Maakunnan yhteistyöryhmän toimikausi on kunnallisvaalikausi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on tehnyt yhteistyötä Pohteen kanssa Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston osalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut nuorisovaltuustosta aiheutuviin kustannuksiin Pohteen, kuntien ja Pohjois-Pohjanmaan liiton välisen yhteistyösopimuksen nojalla. Talousarviossa on varauduttu yhteistyön jatkumiseen.

4.2 Toimintayksikkö

Maakuntajohtajan alaisuudessa toimivan toimintayksikön tehtävänä johtaa ja koordinoida kansainvälisiä asioita sekä vahvistaa viestintäpalveluita. Yksikön tehtävänä on tarjota koko organisaation käyttöön HR-palvelut, joiden tavoitteet kuvataan tarkemmin henkilöstösuunnitelmaa esittelevässä kohdassa.

Tarkoitus on palvella ja kehittää vastuualueiden toimintaa yhdessä asetettujen strategisten tavoitteiden avulla ja läpileikkaavasti kehittämällä samanaikaisesti työhyvinvointia sekä työn tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Toimintayksikön toimintakulut on kirjattu hallinnon kustannuspaikalle.

Kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta

Pohjois-Pohjanmaan liiton kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta pohjautuu yhteisesti sovittuihin strategisiin päämääriin ja edunvalvonnan tavoitteisiin. Vaikuttamista ja edunvalvontaa tehdään vastuullisesti koko maakunnan puolesta kansallisesti ja kansainvälisesti. Yhteistyön avulla kehitetään ja vahvistetaan maakunnan kilpailukykyä ja elinvoimaa. Strategisten linjausten perusteella Pohjois-Pohjanmaan liiton vaikuttamistoimintaa ja -viestintää toteutetaan kansallisesti ja kansainvälisellä tasolla. Kansallinen edunvalvonta painottuu Pohjois-Pohjanmaan liiton koordinoimiin Oulun vaalipiirin kansanedustajatapaamisiin, Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisiin tavoitteisiin ja neuvottelukunnan toimintaan, Pohjoisen Suomen ohjelman toimeenpanoon ja vaikuttamiseen muun muassa Väyläviraston investiohjelmaan Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Edunvalvontaa ja vaikuttajaviestintää suunnataan keskeisille päättäjille ja sidosryhmille. Vaikuttamiskanavana toimivat myös tapaamiset, joilla pyritään turvaamaan maakunnan viestien oikea-aikaisuus ja vaikuttava toteutus. Keskusteluyhteyksiä ja -mahdollisuuksia rakennetaan kutsumalla valtakunnan päättäjiä, päätoimittajia ja mediaa, viranomaisia ja muita sidosryhmiä vierailemaan Pohjois-Pohjanmaalla muun muassa kulttuuripääkaupunkivuoden tapahtumien yhteydessä.

Vuoden 2026 kuntajohdon säännöllisissä kokouksissa, aluetapaamisissa ja opintomatkan myötä tiivistetään kuntayhteistyötä ja koota yhteen jäsenkuntien edunvalvonnan tarpeita ja kärkeä erityisesti tulevaan maan hallitusohjelmaan vaikuttamista varten. Tarkoituksena on ottaa maakuntavaltuuston ja hallituksen puheenjohtajisto aikaisempaa tiiviimmin mukaan uuden hallitusohjelman valmistelua edeltävään edunvalvontatyöhön.

Maakunnan liitto jatkaa vaalipiirin kansanedustajien säännöllisten tapaamisten koordinoitua. Lisäksi kutsutaan eduskunnan valiokunta vierailulle Pohjois-Pohjanmaalle, osallistutaan valiokuntien asian tuntijakuulumisiin ja laaditaan kirjallisia lausuntoja ja kannanottoja.

Edunvalvontaa ja vaikuttamisviestintää toteutetaan tuomalla maakunnan kannalta keskeisiä ja ajankohdaisia aiheita julkiseen keskusteluun median kautta. Keskusteluun osallistutaan mielipidekirjoitusten ja tiedotteiden välityksellä sekä vahvistetaan mediasuhteita lisäämällä vuorovaikutusta alueen toimituksiin.

Kansainvälisellä tasolla keskeisimmät vaikuttamisverkostot ovat CPMR (Perifeeristen merellisten alueiden liitto), Euroopan Alueiden komitea ja NSPA (pohjoisten harvaanasuttujen alueiden verkosto). Lisäksi tehdään sekä kahdenvälistä että kolmen Pohjoismaan yhteistyötä Pohjois-Suomen, Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan maakuntien välillä.

Vuoden 2026 aikana liiton kansainvälistä näkyvyyttä ja roolia nostetaan osallistumalla tammikuussa kulttuuripääkaupunkivuoden avajaisiin, joissa on rooli myös Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopisteellä. Pohjois-Pohjanmaan liitto kutsuu vuoden aikana CPMR-verkoston kokouksen Ouluun ja näkyy aiempia vuosia vahvemmin Eurooppa-päivän vietossa. Vuonna 2026 korostuu EU:n alue- ja rakennepoliittika ja kansainvälinen ohjelmärahoitus, joka mahdollistaa maakunnan tavoitteellisen kehittämisen. Tavoitteena on, että Pohjois-Suomen merkitys tunnistetaan eurooppalaisissa ja rajat ylittävissä ohjelmissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on liittynyt mukaan Euroopan puolijohdealueiden liittoon, ESRAan. Euroopan unioni tulee lisäämään siruinvestointeja sekä kehittämään siruaktiiviteetteja. Maakunnan liitto tukee korkean teknologian investointien kohdentumista alueellemme osallistumalla ESRA:n toimintaan.

Erillisrahoituksella toteutettavat tehtävät

Koheesiopolitiikan valmistelu Itä- ja Pohjois-Suomessa

Maakuntien liitot vastaavat aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta sekä alueiden kehittämisen suunnittelusta yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Tärkeä rooli on alueiden ja valtion välisellä kumppanuudella sekä yhteyksillä Euroopan unionin instituutioihin.

EU-komissio julkaisi heinäkuussa esityksensä vuosien 2028–2034 monivuotisesta rahoituskehiksestä. Esitys sisältää ehdotuksen jäsenvaltiokohtaisista kansallisista ja alueellisista suunnitelmista. Näissä suunnitelmissa on allokoitu rahoitus tulevan seitsemän vuoden ajalle alue- ja rakennepoliittikaan, maataloustukeen sekä raja-alueiden hallintaan. EU:n koheesiopolitiikan tavoitteena on vahvistaa EU:n taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja vähentää alueellisia eroja. Tavoitteena on lisäksi edistää talouskasvua ja työllisyyttä sekä parantaa kansalaisten hyvinvointia alue- ja kuntatasolle suunnattujen strategisten investointien avulla. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnilla on käytössään rahoitus yhteiseen hankkeeseen, Itä- ja Pohjois-Suomen alueellinen valmistelu 2028+. Tavoitteena on organisoida Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmakauden 2028–2034 alueellista valmistelua ja sopia ohjelmoinnin periaatteista. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa hankkeesta ja koordinoi valmistelua, johon osallistuvat Lapin liitto, Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Savon liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoitus katetaan AK-KE-rahoituksella. Hankkeen omarahoitus tulee muilta maakunnilta asukasluvun suhteessa.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste

Europe Direct -pisteet toimivat Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston paikallisia yhteyspisteinä ja tekevät yhteistyötä muiden sidosryhmien kanssa. Ne täydentävät ja tukevat Euroopan komission edustustojen ja Euroopan parlamentin tiedotustoimistojen työtä paikallis- ja aluetasolla.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopiste on ollut osa eurooppalaista Europe Direct -verkostoa yli kymmenen vuotta. Käynnissä olevan hankkeen sopimuskausi päättyy vuoden 2025 lopussa ja EU-tietopisteen toiminnalle on haettu jatkorahoitusta vuosille 2026–2031. Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopisteen toimenpiteet vuodelle 2026 esitetään talousarviossa ehdollisina. Ne toteutetaan, jos toimintaan saadaan jatkorahoitus.

Pohjois-Pohjanmaan EU-tietopisteen toimintaa toteutetaan komission vuosittain hyväksymän suunnitelman pohjalta. Toiminnan tavoitteena on lisätä kansalaisten ja maakunnan asukkaiden ymmärrystä EU-politiikkaa kohtaan. EU-tietopiste lisää ja tukee kansainvälisyyttä Pohjois-Pohjanmaalla ruohonjuuritasolla.

Kulttuuripääkaupunkivuosi 2026 antaa mahdollisuuden nostaa esille eurooppalaisia teemoja huomattavasti aiempaa vahvemmin, mistä syystä EU-tietopiste osallistuu valikoituihin juhlavuoden tapahtumiin eri puolilla maakuntaa ja rakentaa samalla kansainvälistä verkostoa kulttuuritoimijoiden keskuudessa. Toukokuun 9. päivä vietetään Eurooppa-päivää Oulussa aiempaa suuremmassa mittakaavassa vuonna 2026.

EU-rahoituksen jatkotoimenpiteiden ja prosessien juridinen neuvonta

Uudistava ja osaava Suomi 2021–2027 -rahoitusohjelman jatkotoimenpiteet ja prosessien juridinen neuvonta kuuluu Pohjois-Pohjanmaan liiton vastuulle 13 maakunnan liiton osalta. Tästä on sovittu maakuntien yhteistyösopimuksessa valtioneuvoston asetukseen perustuen. Sopimuksen piiriin kuuluvat maakuntien liitot ovat Pohjois-Pohjanmaa, Lappi, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Satakunta, Pirkanmaa ja Etelä-Karjala. Työ- ja elinkeinoministeriö on osoittanut tehtävien hoitoon tarvittavan teknisen tuen. Liittojen yhteisen lakimiehen avulla varmistetaan tehtävien sujuva toteutus ja juridinen neuvonta sopimusosapuolille rahoitus- ja maksatusprosesseissa. Toimintaa kehitetään vuonna 2026 entistä tiiviimmässä yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Esimerkiksi Lapin liiton KANVAS-rahoituksen jatkotoimenpiteet ovat siirtymässä Pohjois-Pohjanmaan liiton lakimiehen vastuulle.

Lakimiehen virka vahvistaa Pohjois-Pohjanmaan liiton roolia alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanossa. Sopimusosapuolet käyvät kuukausittain vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa, mikä edistää Uudistava ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman toteutusta ja maakuntien kehittämistavoitteita.

4.3 Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Vastuualueen tehtävät sekä toiminnan ja talouden painopisteet vuonna 2026

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus -vastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti maakunnan yleisestä kehittämisestä yhteistyössä maakunnan toimijoiden kanssa. Vastuualue toimii välittävän viranomaisen rahoittajan tehtävässä sekä valmistelee ja vastaa kansallisten rahoitusten ja Euroopan unionin alue- ja rakennerahaston rahoitusvälineiden maksimaalisesta hyödyntämisestä, viestinnästä, tiedottamisesta ja markkinoinnista. Lakisääteisiin tehtäviin kuuluu organisoida rahoituksen valmistelu, päätöksenteko, hankkeiden ohjaus ja valvonta hallintoviranomaisessa (TEM) hyväksytyn hallinto- ja valvontajärjestelmäkuvauksen mukaisesti.

Vastuualue hoitaa rahoituslaissa säädetyt tehtävät, kuten alueellisten rahoitustaulukoiden valmistelun ja koordinointi muiden välittävien viranomaisten kanssa. Vuoden 2026 toiminnassa painottuu ohjelmamuutos ja sen toimeenpano, jota on valmisteltu vuoden 2025 aikana. Uuden ohjelmakauden 2028+ valmistelu on vahvassa toiminnan keskiössä ja edunajamisen toiminnoissa vuonna 2026. Vuoden 2025 aikana valmistuneiden OECD TSI -hankkeiden suositusten hyödyntäminen luo erinomaista pohjaa uudelle tulevalle rakennerahasto-ohjelmakauden valmistelulle, koska ne huomioivat laajasti toimintaympäristömme taloudelliset ja geopolittiset muutokset.

Vuonna 2026 keskitytään erityisesti vuorovaikutteiseen sekä omistajalähtöiseen kuntayhteistyöhön aluekehittämisen toimenpitein. Yhteistyömallit ovat erilaisia ja dialogia vahvistetaan tapaamisilla ja tilaisuuksilla. Kuntien ja maakunnan liiton asiantuntijoiden osaamista käytetään yhteiskehittämisen kautta hyödyntäen ennakointitietoa, tekoälyä ja hankittuja tietolähteitä ja järjestelmiä kuten Taloustutkaa.

Vastuualue vastaa eri ministeriöiden kanssa pidettävän ALKE-keskustelun prosessin valmistelusta, sisällön koordinoinnista, teemoista ja seurannasta. Maakunnan liitto vastaa aluekehitysviranomaisena maakuntaohjelmapirosessista. Pohjois-Pohjanmaan huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden toimeenpanosuunnitelmaa 2024–2025 päivitetään vuoden 2026 aikana, jotta voidaan vastata muuttuneeseen toimintaympäristöön sekä alue- ja rakenneohjelman muutoksiin. Turvallisuus ja huoltovarmuus, sotilaallinen liikkuvuus ja puolustustehollisuus ovat nousseet alueiden elinvoimaisuuden näkökulmasta keskeiseksi kehittämiskokonaisuudeksi. Muuttunut geopolitiikka ja turvallisuustilanne edellyttävät huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvien asioiden uudelleentarkastelua ja maakunnan resilienssin ja henkisen kriisinkestävyyden nostamista. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman painopistevalinnoissa on yhtymäpintoja kokonaisturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Toimeenpanosuunnitelman avulla kirkastetaan aluekehittämisen keinoja ja välineitä. Ne keskittyvät TKI-toiminnan kehittämiseen, elinkeinoelämän ja toimialojen kehittämiseen sekä ihmisten sujuvaan arkeen ja arjen turvaan.

Aluekehittämisen välineitä ovat yhä enemmän ylimaakunnalliset ja kansainväliset hankkeet ja eri maiden toimijoiden välinen yhteistyö. Tämä edellyttää kaikilta maakunnan toimijoilta kykyä hakea partnereita, kumppaneita sekä suoria kansainvälisiä rahoituksia. Maakunnan erityisenä haasteena on osaavan työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden sekä kansainvälisten osaajien saaminen ja jääminen alueelle. Eri työtehtävien nopeasti muuttuvat osaamisvaatimukset lisäävät jatkuvaa uudelleen koulutuksen tarvetta. Opetuksen lisääminen eri kielillä ja työpaikkojen kyky ottaa muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvia töihin tulee saada kasvamaan. Osaamisen varmistaminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteet koskevat erityisesti osa-alueita, joilla yritykset pystyvät lisäämään kilpailukykyään, liiketoiminnan kannattavuutta sekä vastuullisuutta.

Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 2024 valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet. Hallituskausittain laadittavalla aluekehittämispäätöksellä linjataan valtakunnallista alueiden kehittämisen painopisteistä sekä ohjataan eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista. Hallituksen aluekehittämispäätöksen 2024–2027 painopisteet ovat kestävä elinvoima ja investoinnit, hyvinvoiva väestö ja yhteisöt sekä vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. Kaikkia painopisteitä yhdistää kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys. Toimeenpanoa toteutetaan edelleen vuonna 2026.

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiassa tunnistetaan ja valitaan maakunnan innovaatiotoiminnan vahvuusalueet. Maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteissä korostuvat ilmastoviisaus, uudistuva ja hyvinvoiva Pohjois-Pohjanmaa. Kansainvälisyys, vastuullisuus ja verkostoituminen ovat toimintatapoja, joiden avulla Pohjois-Pohjanmaalla kasvatetaan osaamista, nostetaan kilpailukykyä ja edistetään valittujen painopistealojen kehittymistä strategiassa esitettyyn suuntaan. Päivitettyjen EDIH-toimintojen kehitysalustat ovat tulevaisuuden älykästä kehittämistä. Älykkään erikoistumisen strategialla on merkittävä rooli EU:n alue- ja rakennepolitiikan varojen kohdentamisessa. Alue- ja rakennepolitiikan ohjelmamuutoksen ja uuden maakuntaohjelman alkaessa liiton älykkään erikoistumisen strategia päivitetään vuoden 2028 aikana EU-lainsäädännön mukaisesti. Vuonna 2026 tehdään tarvittavia tarkennuksia toimeenpanosuunnitelmaan suunnitellun ohjelmamuutoksen mukaisesti.

Vastuualueen henkilöstöresurssi vähentyi vuoden 2025 syyskuussa yhdellä henkilötyövuodella. Vuoden 2025 lopussa vastuualueen kaksi olemassa olevaa tehtäväkuva on päivitetty ja toimintaa sopeutetaan olemassa oleviin henkilöstötyövuosiin ja määrärahoihin.

Vastuualue pitää vuosittain kaksi kehittämispäivää ja 8–10 työmaakokousta. Kehityskeskustelut käydään kahdesti vuodessa. Vastuualueen jokainen työntekijä on tehnyt palvelulupauksen sekä itselleen, liiton muulle henkilökunnalle, sidosryhmille ja asiakkaille. Palvelulupauksien kautta vastuualueen henkilöstö haluaa lisätä koko työyhteisön hyvinvointia, osaamisen jakamista, kollegoiden yhteisöllisyyttä sekä innostuneisuutta. Kehityskeskusteluissa käydään läpi osaamiseen liittyvä tilanne ja koulutuksen tarve. Vastuualueen henkilöstö osallistuu liiton hyvinvointihankkeisiin, työpajoihin ja virkistystoimintaan kulloinkin vallitsevien työtilanteiden mukaisesti.

Aluekehittäminen kuntien ja maakunnan elinvoiman, talouden ja kokonaisturvallisuuden edistäjänä

Vastuualue toimii aktiivisesti kuntien ja kaupunkien kanssa maakunnan elinvoiman kehittämiseksi tunnistuen ja tukien kuntalähtöisiä tarpeita, joihin vaikuttavat paikallisen toimintaympäristön ja elinkeinorakenteen ominaisuudet ja kehittämisdynamiikka. Elinvoiman kehittämisessä aktivoidaan kunta- ja sidosryhmäyhteistyötä. Liiton asiantuntijoiden vuorovaikutukseen kuntien ja niiden kehittämisryhmien kanssa panostetaan vuonna 2026. Liitto tarjoaa tukea ja asiantuntija-apua kuntien kehittämistarpeiden eteenpäinviemisessä sekä huomioi tarpeita strategia- ja edunvalvontatyössä ja kehittämispanostusten suuntaamisessa.

Aluekehittämisen toimintaympäristön ja talouden muutokset haastavat erityisesti maakunnan ja koko pohjoisen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Maakunnan pk-yritysten määrä on vähentynyt ja yrityksiä perustetaan vähemmän erityisesti Oulun alueen ulkopuolella. Yrityskantaa verottaa myös yritysten omistajavaihdosten määrän hiipuminen. Elinvoimatyötä tukee elinvoimaryhmä, jossa on jäseninä kuntien elinkeinotoiminnan kehittämisestä ja toteuttamisesta vastaavat kehittämissyhtiöt ja niissä toimivat henkilöt. Elinvoimaryhmä käsittelee aluekehittämisen ja elinvoimakehittämisen ajankohtaisia asioita ja lisää alueiden välistä tiedonvaihtoa. Vuorovaikutuksessa hyödynnetään elinkeinoelämän, yritysten ja toimialojen ja kuntien taloustietoja.

Elintarviketalous on keskeinen huoltovarmuuselementti ja resilienssin ylläpitäjä. Vuonna 2026 päivitetään elintarvikestrategia. Työtä tukee ja ohjaa liiton vetämä elintarviketalouden työryhmä. Maakunnan kilpailukyvyyn lisääminen tulee tapahtua yritysälähtöisten toimintamallien ja verkostojen kautta (esimerkiksi puolustusteollisuuden tueksi perustettu North Defence and Security network, NDSN) sekä maakunnan kansallisen että kansainvälisen profiloitumisen kautta.

Valtioneuvoston hyväksymä Yhteiskunnan turvallisuusstrategia tarjoaa yhteisen viitekehyksen kokonaisturvallisuuden toteuttamiseksi. Kunnat ovat keskeisiä toimijoita Suomen kokonaisturvallisuusmallissa, jossa huolehditaan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta yhteistyössä muiden viranomaisten, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Aluekehittämiskeskusteluissa 2025 nostettiin esiin liiton ja kuntien välinen yhteistyö nimenomaan kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Tätä yhteistyötä edistetään vuoden 2026 aikana kuntälähtöisesti.

Koheesiopolitiikka ja ohjelmamuutos

Euroopan komissio on julkistanut heinäkuussa 2025 esityksensä Euroopan unionin seuraavasta budjetista eli monivuotisesta rahoituskehyksestä vuosille 2028–2034. Budjetin kokonaissummaksi esitetään noin 2000 miljardia euroa, joka on noin 800 miljardia euroa enemmän kuin nykyinen budjetti. Komission mukaan uusi budjetti on yksinkertaisempi ja joustavampi. Merkittävä rakenteellisena muutoksena näkyy EU:n rahoitusohjelmien reilu vähentäminen ja jäsenmaakohtaisen kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman käyttöönottoa. Komissio neuvottelee rahoituskehys ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston kanssa.

Euroopan komissio on koheesiopolitiikan väliarvioinnin yhteydessä ehdottanut uudistuksia koheesiopolitiikan toteutukseen. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaan valmistellaan uudistuksia hallintoviranomaisen johdolla komission suosituksen mukaisesti. Valmistelussa on kahden uuden EAKR-erityistavoitteen lisääminen: teollisuuskapasiteetin lisääminen kaksikäyttötuotteiden ja puolustuksen edistämiseksi kaikilla EU:n alueilla ja kaikenkokoisissa yrityksissä sekä kriisinsietokykyisen puolustus- ja kaksikäyttöinfrastruktuurin kehittäminen sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseksi unionissa. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 rahoituskehys pysyy ennallaan ja ohjelmakauden lopun varoja kohdennetaan uudelleen uusien EAKR-erityistavoitteiden toteuttamiseksi. Ohjelmamuutoksen valmistelu jatkuu syyskauden 2025 ja komission hyväksyntää odotetaan joulukuussa 2025, joten uudistetun ohjelman toimeenpano voisi jatkua keväällä 2026.

Tiedossa oleva ohjelmamuutos vaikuttaa Pohjois-Pohjanmaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisiin sisältöpainotuksiin sekä rahoituskehyyseen. Tämä vaatii liiton johdolla käytäviä alueen välittävien toimielinten välistä koordinaatiota ja neuvotteluita. Ohjelmamuutoksen takia Pohjois-Pohjanmaan on saanut vain JTF-rahoituskehyyksen käyttöönsä 2026 vuoden osalta eikä uusia EAKR-hankehakuja ole voitu avata syyskaudella 2025.

OEDC-tutkimustulosten hyödyntäminen

Pohjoisten harvaan asuttujen NSPA-alueista ja kaivonnisalan aluekohtaisista profiileista on valmistunut OECD-selvitykset. Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden kestävästä kehittämisestä ja elinvoiman vahvistamista käsittelevä raportti korostaa strategisen yhteistyön hyötyjä ja tarjoaa suosituksia alueille. Pohjois-Pohjanmaa vahvuuksina nähdään teknologia- ja tutkimusekosysteemin vahvuus, mutta haasteina maaseudun väestönkehitys ja liikenneyhteyksien pullonkaulat. Kaivonnisalan alueprofiilissa tarkastellaan maakunnan mahdollisuuksia vahvistaa vihreää siirtymää, turvata kriittisten raaka-aineiden saatavuutta ja kehittää alueellista kestävästä kaivos-toimintaa. Alueprofiili tarjoaa ohjeita alueellisen ekosysteemin vahvistamiseen. Vahvuuksina nähdään vahva alueen TKI-toiminta, Oulu Mining Schoolin koulutusvastuu sekä tietämys suljettujen kaivoksien uudelleen käyttämisessä.

Siirtymästrategiasta Itä- ja Kaakkois-Suomen raja-alueille on valmistumassa tutkimusraportti vuoden 2025 loppuun mennessä. Raportti käsittelee rahoitusta, kehittymistä, alueellista kiinnostavuutta raja-alueiden näkökulmasta sekä alueiden välisiä vertailuanalyyskejä sekä temaattisia analyyskejä. OECD-tutkimuksien tuloksia voidaan hyödyntää uuden ohjelmakauden 2028–2034 valmistelussa. Tutkimuksista saadaan ajantasaista tietoa alueen tilasta sekä perusteluita asioiden eteenpäin viemiseksi.

Maakunnan rahoittamisen organisointi, välineet, haut sekä aktivointi

Pohjois-Pohjanmaan liitto on aluekehityksen vastuviranomainen Pohjois-Pohjanmaalla. Liitto vastaa maakunnan yhteistyöryhmän toiminnasta. Maakunnan yhteistyöryhmään kuuluu rahoittajien, kuntien ja sosiaalipartnereiden edustajat sekä alueen kannalta merkittävien tahojen asiantuntijaedustus. Yhteistyöryhmän asiat valmistelee maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö, jossa ovat aluekehitysasiantuntijat ELY-keskuksesta ja Pohjois-Pohjanmaan liitosta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii Euroopan aluekehitysrahoitusta välittävänä organisaationa. Liiton osuus rakennerahoituksesta rahoitussuunnitelman vuosille 2025–2026 mukaan on noin 10 miljoona euroa. Valmistelussa oleva ohjelman muutos muutane merkittävästi sekä ELY-keskuksen (1.1.2026 Elinvoimakeskukseen) että maakunnan liiton rahoitusmahdollisuuksia.

Maakunnan liitoille on viime vuosina kohdennettu nopeasti ja joustavasti hyödynnettävää kansallista aluekehitysrahoitusta, Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen -määrärahaa (AKKE). Liitto on vastannut rahoituksen toimeenpanosta alueellaan. Vuonna 2026 liitolla on hallinnoitavana noin kahdeksan käynnissä olevaa kansallisen rahoituksen hanketta. Liitto on tehnyt myöntöpäätökset, valvoo hankkeiden toimintaa ja suorittaa maksatukset vuonna 2026.

Puhdas siirtymä

Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) on toistaiseksi rahoitettu 126 hanketta, joihin on varattu EU rahoitusta 41,6 miljoonaa euroa. Viiteen ylimaakunnalliseen JTF-hankkeeseen on varattu rahoitusta yhteensä 1 293 000 miljoonaa euroa. Käytännössä kaikki JTF- rahoitusinstrumenttiin käytetty rahoitus on sidottu. EAKR-rahoituksesta tavoitteena on kohdistaa 35 prosenttia ilmastotoimiin. Pohjois-Pohjanmaan siirtymäsuunnitelmassa painottuvat TKI-toiminnan kehittäminen siten, että huomioon otetaan maaseutualueiden paikallista mahdollisuuksista nousevat kehittämistarpeet, pk-yritystoiminnan kehittäminen, osaamisen kehittäminen sekä turvetuotantoalueiden ennallistaminen ja jälkikäyttö. Rahaston toimeenpano käynnistyi vuonna 2023 ja rahoitus on käytettävissä ohjelmakauden loppuun saakka.

Puhdasta siirtymää edistetään myös EAKR:n toimintalinja 2 Hiilineutraali Suomi -hankkeilla. Toimintalinjalle asetettujen erityistavoitteiden, energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen ja kiertotalouteen siirtymisen edistäminen, mukaisiin 31 rahoitettuun hankkeeseen on varattu rahoitusta yhteensä 7,3 miljoonaa euroa. Suurin osa hankkeista on käynnissä. Vaikuttavuuden seuranta edellyttää raporttien tarkastamisen lisäksi osallistumista ohjausryhmätyöskentelyyn. Osa hankkeista kuuluu paikan päällä varmennettaviin, joka edellyttää matkustamista maakunnan sisällä.

Rahoitushaut ja rakennerahastotoiminnan viestintä

Vuonna 2026 järjestetään kolme rahoitushakua: EAKR 1, JTF 1 kpl ja Kestävä kaupunkikehittäminen 1 kpl. Hakuilmoitukset julkaistaan EURA2021-tietojärjestelmässä. Hakukierroksista tiedotetaan rakennerahastot.fi -portaalin ja valtionavustustoiminnan tietovarantojärjestelmän avulla sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivuilla, hakuinfoissa ja uutiskirjeissä. EAKR-hakukierroksiin varataan vuonna 2026 noin 9 000 000 euroa ja Kestävän kaupunkikehittämisen hakukierrokseen 1 500 000 euroa. Ohjelmamuutoksen vuoksi vuoden 2026 EAKR myöntämisvaltuudesta ei ole vielä tarkkaa tietoa. Ohjelmamuutoksella voi olla vaikutus myönnettävissä olevan valtuuden määrään ja valtuuden kohdentamiseen.

Rahoitustoiminnan viestintä 2026

Ohjelmakauden 2021–2027 kansallisesta viestinnästä vastaa työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä välittävien viranomaisten kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana ministeriön vetämässä kansallisen viestintäverkoston sekä osavastuullisena Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen vetämässä Pohjois-Suomen viestintäverkoston toiminnassa. Rakennerahastoviestintää tehdään monipuolisesti verkostoissa ja liiton omassa viestinnässä. Ohjelmasta viestitään hankkeiden toteuttajille järjestettävissä info- ja koulutustilaisuuksissa sekä uutiskirjeissä. Ohjelman vaikuttavuudesta viestitään Rakennerahastot.fi- ja liiton verkkosivuilla. Rahoitetuista hankkeista laaditaan sähköisiä esitteitä, joita julkaistaan kuukausittain. Viestinnässä hyödynnetään sosiaalisen median kanavia sekä Teams- ja webinaaritoimintoja. Viestinnän merkitys vuonna 2026 korostuu, koska ohjelmamuutoksen teemat ja organisoituminen ovat keskeisiä ohjelman toimeenpanon näkökulmasta. Maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuudelle annetaan info rahoitustoiminnasta kaksi kertaa vuodessa.

Kestävä kaupunkikehittäminen

Kestävää kaupunkikehittämistä toteutetaan osana Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmaa Oulun kaupungin ja valtion välisen innovaatioekosysteemisopimuksen mukaisesti. Ekosysteemisopimuksella vahvistetaan vetovoimaisten osaamiskeskittymien ja innovaatioympäristöjen rakentumista sekä toimijoiden kytkeytymistä kansainvälisiin verkostoihin ja arvoketjuihin. Innovaatioekosysteemisopimuksen tavoitteet ja toimenpiteet rakentuvat Oulun Innovaatioallianssin (OIA) puitesopimuksessa todettujen sisältöjen kautta. Kaupunkikehittämisen hankkeet valitaan avoimien hakujen kautta käyttäen EURA2021 -järjestelmää hakukierrosten ilmoittamisessa ja hakemusten käsittelyssä. Oulun kaupungin perustama rahoituksen johtoryhmän keskeisenä tehtävänä on vastata hankkeiden tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, eli seurantakomitean määrittelemien valintaperusteiden perusteella priorisoida ja valita rahoitettavaksi ekosysteemisopimuksen rahoituskehiksestä rahoitettavat EAKR-hankkeet. Rahoituspäätökset sekä laillisuus- ja ohjelmanmukaisuusharkinnan tekee Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Vuonna 2026 myöntämisvaltuutta on käytettävissä yhteensä 1 500 000 euroa. Myöntämisvaltuus on aikaisempiin vuosiin verrattuna 500 000 euroa suurempi. Kestävän kaupunkikehittämisen kautta rahoitettujen käynnissä olevien hankkeiden lukumäärä kasvaa todennäköisesti lisääntyneen myöntämisvaltuuden ansiosta vuonna 2026.

Älykäs erikoistuminen ja kansainväliset hankkeet

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiassa tunnistetaan ja valitaan maakunnan innovaatiotoiminnan vahvuusalueet. Maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteissä korostuvat ilmastovii-saus, uudistuva ja hyvinvoiva Pohjois-Pohjanmaa. Kansainvälisyys, vastuullisuus ja verkostoituminen ovat toimintatapoja, joiden avulla Pohjois-Pohjanmaalla kasvatetaan osaamista, nostetaan kilpailukykyä ja edistetään valittujen painopistealojen kehittymistä strategiassa esitettyyn suuntaan. Älykkään erikoistumisen strategialla on merkittävä rooli EU:n alue- ja rakennepolitiikan varojen kohdentamisessa. Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia on sidottu osaksi maakuntaohjelmaa ja niitä tullaan tarkastelemaan ja päivittämään maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelun yhteydessä. Toimeenpano jatkuu uuden maakuntaohjelman sisällön mukaisesti.

Vastuualueen kansainväliset hankkeet toteuttavat liiton strategisia tavoitteita. Pohjois-Pohjanmaan liitto on partnerina Horisontti Eurooppa -ohjelmasta rahoitetussa SMART ERA (SMART community-led transition for Europe's Rural Areas) -hankkeessa yhdessä Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutin kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii pilotti-alueen aktivaattorina. Vuonna 2026 toteutetaan alueella pilottitoimenpiteet, joiden tarkoituksena on edistää alustatalouden kehittymistä sekä liiketoiminnan konseptointia tekoälyn avustuksella.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu vuonna 2025 käynnistyneeseen Rural COOP – Rethinking Sustainable and Integrated Development in Non-Urban Areas -hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on edistää kestäväää ja integroitua aluekehitystä maaseutualueilla sekä vahvistaa alueiden ennakointikykyä ja yhteistyötä. Pohjois-Pohjanmaa toimii hankkeessa osana eurooppalaista kumppaniverkostoa. Hankkeessa kehitetään uusia, alueellisesti sovellettavia työkaluja maaseutualueiden kestävään tulevaisuustyöhön sekä tuetaan alueiden uudistumiskykyä ja yhteistyörakenteita. Vuosina 2026–2028 keskeisessä roolissa on sidosryhmätyöskentely, joka tuo maakunnan toimijoita yhteen.

Maakunnan kilpailukyvyyn vahvistaminen, tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan aktivointi sekä puolustusteollisuus ja kaksoiskäyttöt tuotteet

Maakunnan tavoitteena on vahvistaa elinkeinoelämän, osaamisen ja toimintaympäristön kilpailukykyä siten, että Pohjois-Pohjanmaa säilyy vetovoimaisena investointi-, työ- ja asuinalueena. Kilpailukyvyyn edellytyksiä vahvistetaan parantamalla saavutettavuutta, kehittämällä osaamista ja tukemalla yritysten uudistumista. Keskeisiä toimenpiteitä ovat liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien kehittäminen, työvoiman saatavuuden turvaaminen koulutuksen ja osaajatarpeiden ennakkoinnin kautta sekä yritysten vihreää siirtymää tukevien investointien edistäminen. Maakunnan vahvuusaloja (esimerkiksi terveysala, ICT, kaivannais- ja energiateollisuus) hyödynnetään kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistamiseksi.

Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan aktivointia tulee lisätä vuonna 2026. Tavoitteena on lisätä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä yritysten välistä yhteistyötä ja vauhdittaa tutkimustulosten hyödyntämistä elinkeinoelämässä. Innovaatiotoiminnan vahvistaminen tukee uusien kasvuyritysten syntyä ja kansainvälistymistä. Keskeisiä toimenpiteitä ovat tutkimusinfrastruktuurien ja osaamiskeskittymien kehittäminen, avoimien innovaatioalustojen ja pilotointiympäristöjen rakentaminen sekä rahoituksen ja neuvontapalveluiden saatavuuden parantaminen. Lisäksi korostetaan vahvemmin digitalisaation, tekoälyn ja datan hallinnan hyödyntämistä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä.

Puolustusteollisuus ja kaksoiskäyttötuo-
tointo on todettu ja nostettu maakunnan kasvutoimialaksi. Vuonna 2026 vahvistetaan maakunnan roolia puolustusteollisuuden, turvallisuusteknologioiden ja kaksoiskäyttöratkaisujen kehittäjänä ja tuottajana. Toimenpiteet voivat edistää neljää kokonaisuutta: tuetaan puolustus- ja turvallisuusteknologioiden TKI-hankkeita sekä niiden liittämistä EU:n ja kansallisiin ohjelmiin ja jäsenyyksiin; rakennetaan ja tuetaan yhteistyöverkostoja yritysten, puolustusvoimien, korkeakoulujen ja viranomaisten välille; edistetään kaksoiskäyttöteknologioiden hyödyntämistä logistiikassa, kyberturvassa ja kriittisessä infrastruktuurissa sekä varmistetaan osaajien saatavuus ja erikoistumiskoulutusten kehittäminen puolustusteknologian tarpeisiin yhdessä koulutusorganisaatioiden kanssa.

Nykyisen alue- ja rakennerahastotoiminnan uudet toimintalinjat kohdentuvat sotilaalliseen liikkuvuuteen ja puolustusteollisuuteen, joten niiden hyödyntäminen maksimaalisesti tukee kansallista kokonaisturvallisuutta, huoltovarmuutta sekä maakunnan kilpailukykyä.

Matkailu maakunnan vetovoiman ja kilpailukyvyn edistäjänä

Matkailulla on Pohjois-Pohjanmaalla merkittävä rooli alueen elinvoiman, työllisyyden ja kansainvälisen näkyvyyden edistäjänä. Maakunnan matkailun kehittäminen toteutuu aluevetoisesti. Liitto tukee tätä työtä koordinoimalla maakunnallisen matkailun kehittämisryhmän toimintaa sekä vastaamalla yhdessä Puolan Pomorskien alueen kanssa EU:n Itämeri-strategian matkailun politiikka-alueen koordinoinnista EUSBSR PAC Tourism -hankkeessa. Matkailun kehittämisryhmä kokoaa yhteen alueen keskeiset matkailutoimijat noin neljä kertaa vuodessa. Kokouksissa jaetaan ajankohtaista tietoa matkailun kehityksestä, rahoitusmahdollisuuksista ja valtakunnallisista linjauksista sekä sovitetaan yhteen alueellisia kehittämistoimia. Ryhmä ohjaa ja seuraa Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategian toimeenpanoa. Matkailustrategia on laadittu vuosille 2024–2027. Liitto järjestää vuosittain yhteistyössä matkailutoimijoiden kanssa maakunnan matkailuväen yhteen kokoavan tapahtuman.

Itämeristrategian työohjelma ja toimeenpano 2026-EUSBSR Tourism PAC -hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa yhdessä Puolan Pomorskien alueen kanssa EU:n Itämeri-strategian matkailun politiikka-alueen koordinoinnista. Koordinaatiotyölle on myönnetty hankerahoitus Itämeren Interreg-ohjelmasta vuosille 2025–2026. Pohjois-Pohjanmaan liitossa työskentelevä projektipäällikkö vastaa koordinaatiotyöstä. Matkailun politiikka-alueen tavoitteena on edistää kestävän ja vastuullisen matkailun kehittämistä Itämeren alueella, luoda verkostoja ja vahvistaa matkailutoimialan sidosryhmien välistä keskustelua. Vuosittain järjestettävä Baltic Sea Tourism Forum kokoaa yhteen 100–150 matkailun toimijaa Itämeren alueelta. EU:n Itämeristrategian päivitetty toimintasuunnitelma julkaistaan vuoden 2026 aikana ja toimintasuunnitelma antaa suuntaviivat myös matkailun politiikka-alueen toiminnalle.

Interreg Aurora

Heinäkuun 2025 loppuun mennessä Interreg Aurora -ohjelma on rahoittanut 146 hanketta, joihin on si-dottu ohjelmarahoitusta (ERDF) noin 80,4 miljoonaa euroa. Ohjelmarahoitusta on jäljellä 36,7 miljoonaa euroa, joka kattaa maksimissaan 65 prosenttia suomalaisten ja ruotsalaisten organisaatioiden kuluista. Vuonna 2026 järjestetään 8. ja 9. hakukierros kehityshankkeille sekä 6. ja 7. hakukierros pienhankkeille. Hankkeiden toteutusajat ja budjetit tulevat pienene-mään vuoden 2026 hauissa, koska ohjelman viimei-nen toteutuspäivä on 31.12.2028 eikä hankkeiden tyypillinen toteutusaika 36 kuukautta ole vuoden 2026 hauissa enää mahdollinen.

Pohjois-Pohjanmaa on ohjelman aktiivisin alue. Syksyllä 2025 oli 31 hankkeella on pääpartneri Pohjois-Pohjanmaalta. Näissä sidottua ohjelmatarahoi- tusta on yhteensä 18,6 miljoonaa euroa. Kehityksen odotetaan jatkuvan samankaltaisena. Pohjois-Poh- janmaan liiton palveluksessa on Interreg Aurora -ohjelman ohjelmakoordinaattori.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston hyödyntäminen metsä- ja elintarvikealan eurooppalaisessa yhteistyössä sekä yhteistyöverkostoissa

Euroopan unionissa on meneillään useita metsiin liittyviä strategia- ja lainsäädäntövalmisteluja, joihin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella on hyvä vaikuttaa. Pohjois-Pohjanmaan metsäedunajaminen tapahtuu Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston alaisuudessa toimivassa Itä- ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmäs- sä. Yhteisenä tavoitteena on koota yhteen näkemyk- siä sekä ajaa Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden metsä- ja ympäristötoimijoiden etuja. Kattotavoitteena on tarjota IP-alueen asiantuntijuutta ja osaamista EU-tasolle metsäkysymysten suhteen. Metsätyöryh- mä kokoontuu säännöllisesti. Syksyllä 2026 järjeste- tään verkostoitumistilaisuus yhdessä Itä- ja Poh- jois-Suomen EU-toimiston kanssa European Week of Regions and Cities -tapahtuman yhteydessä.

ERIAFF-jäsenyyttä hyödynnetään metsäalan ja elin- tarviketalouden yhteistyön kansainvälistämisessä yhdessä alueen toimijoiden kanssa. Vuonna 2026 osallistutaan ERIAFF-verkoston vuosikokoukseen ja alueen toimijoita aktivoidaan verkoston toimin- taan (working group). ERIAFF-verkosto järjestää metsäbiotalouden tapahtumia, joihin osallistumalla maakunnan toimijoilla on mahdollisuus esitellä tuo- teinnovaatioita ja/tai osaamistaan.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto on mukana seuraavissa eurooppalaisissa verkostoissa, joiden kautta maakunnan toimijat voivat hyödyntää omien tavoitteidensa saavuttamista

- NSPA – Pohjoisen harvaan asutut alueet
- ERRIN – Alueiden innovaatio- ja tutkimusyhteis- työ
- ERIAFF – Euroopan metsäiset alueet
- Vanguard Initiative – Älykkään erikoistumisen yhteistyö
- iBSG – Itämeren alueet
- DCRN – Väestönmuutoksen haasteet
- NEEBOR – Itäinen ulkorajayhteistyö
- ECA – Euroopan klusteriallianssi
- EUCLES – Klustereiden laatumerkinnot

4.4 Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Maakunnan liiton tehtävät määritetään aluekehityksissä. Suunnitelmakaudella painotetaan lakisääteisiä tehtäviä. Pohjois-Pohjanmaan liitossa maakunnan suunnittelu ja osaaminen -vastuualueen tehtävät jakautuvat toiminnallisesti kolmeen kokonaisuuteen: tulevaisuus, maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Organisoituminen perustuu maakunnan suunnittelujärjestelmään ja kokonaisuudet täydentävät toisiaan. Tulevaisuus tuottaa oikea-aikaista tietoa maakunnan toimintaympäristöstä ja ennakoii siinä tapahtuvia äkillisiä ja jatkuvia muutoksia. Tietoa ja hyödynnetään erityisesti edunvalvonnassa, maakunnan strategisessa suunnittelussa, suunnitelmien toimeenpanossa sekä alueelliset erityispiirteet ja elinkeinoelämän tarpeet huomioivassa koulutuksen määrällisessä ja laadullisessa ennakoinnissa.

Toimintavuoden tuloksekkaassa työskentelyssä korostuvat tiivis kuntayhteys sekä laaja-alainen yhteistyö maakunnan eri toimijoiden kanssa. Globaalit kriisit ja geopolitiikan muutokset korostavat maakunnan merkitystä huoltovarmuudessa ja kriisinkestävyydessä. Pohjoinen on portti länteen sekä tarjoaa keinoja irtautua fossiilisista energianlähteistä Toimintaympäristön nopeat muutokset edellyttävät tulevaisuuteen katsovaa ja ennakoivaa työskentelyä ja verkostoitumisen merkitystä. Toimintavuonna panostetaan hallitusohjelman toimeenpanoon liittyviin vaikuttamistoimiin. Edunvalvonnassa painottuu ennakointi, systemaattisuus ja yhteistyö sidosryhmien kanssa.

Maakuntakaavojen toimeenpano ja seuranta sekä maakuntakaavan uudistaminen

Maakuntakaavoitus on osa alueidenkäyttölaissa määriteltä, kaavatasoittain tarkentuvaa maankäytön suunnittelujärjestelmää Suomessa. Alueidenkäyttölain sisällön uudistaminen on viimeistelyvaiheessa, ja tavoitteena on saada se voimaan vuoden 2026 alussa. Maakuntakaava konkretisoi valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja alueellisten kehittämistavoitteiden kanssa. Yleispiirteinen kaava ohjaa kuntien kaavoitusta ja siinä esitetään maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä esitetään kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto, työtä ohjaa maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Toimintavuonna 2026 tehdään voimassa olevien maakuntakaavojen ajantasaisuuden arviointi ja arvioidaan uudistamistarvetta suhteessa uudistuvaan alueidenkäyttölakiin.

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto hyväksyi energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toukokuussa 2025. Kaavassa käsiteltiin energiantuotantoa, varastointia ja siirtoa, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluita, liikennejärjestelmää sekä maakunnan aluerakennetta ja saavutettavuutta. Läpileikkaavina teemoina vaihemaakuntakaavassa ovat energiamurros ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen. Hyväksymispäätöksestä saatiin 15 kunnallisvalitusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Vastuualue valmistelee valitukseen lausunnon, jonka maakuntahallitus käsittelee ennen sen toimitamista hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus ratkaisee, onko valituksenalainen maakuntavaltuuston hyväksymispäätös ja vaihemaakuntakaavan sisältö alueidenkäyttölain mukainen. Jollei hallinto-oikeuden ratkaisu tyydytä valituksen jättäjää, korkeimmalta hallinto-oikeudelta on mahdollista hakea valituslupaa, johon KHO antaa erillisen päätöksen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee jatkuvaa voimassa olevien maakuntakaavojen seurantaa ja kuntakaa-voituksen ohjausta viranomais- ja työneuvotteluiden sekä lausuntomenettelyn kautta. Lainvoimaisina voimassa on neljä maakuntakaavaa: aikaisemman kokonaismaakuntakaavan kumonnet kolme vai-hemaakuntakaavaa ja Hanhikiven ydinvoimamaa-kuntakaava. Kaavakokonaisuuden tulkinnan helpot-tamiseksi liiton verkkosivuilla on yhdistelmäkartta voimassa olevista maakuntakaavoista sekä kooste sitä koskevista merkinnöistä ja määräyksistä toimi-joiden käyttöön. Mikäli Pohjois-Suomen hallinto-oi-keus ei tee erillispäätöstä toimeenpanokiellosta maakuntahallituksen elokuussa 2025 määrittämälle alueidenkäyttölain mukaiselle voimaantulolle ilman lainvoimaa, myös energia- ja ilmastovaihemaakunta-kaava ohjeistaa tarkempaa suunnittelua.

Vastuualue on vetänyt jäsenkuntien maankäytön asiantuntijoista koostuvan maakuntakaavoituksen neuvottelukunnan kokouksia vuodesta 2012. Neu-vottelukunta on nimetty valtuustokausittain. Ko-kouksissa on käsitelty kulloinkin vireillä olevan vai-hemaakuntakaavan etenemistä ja maakuntakaavan sisältötarpeita suhteessa jäsenkuntien maankäytön suunnitteluun. Lisäksi on jaettu tietoa ajankohtai-sista teemoista ja jäsenkuntien kaavoitustilanteista. Vuonna 2026 neuvottelukunnan toimintaa kehite-tään vuorovaikutteisempaan suuntaan jäsenkuntien kanssa, sillä käynnissä ei ole aktiivista maakuntakaa-voitusprosessia. Tavoitteena on rakentaa tiiviimpää yhteistyöverkostoa kuntien kaavoittajien välille. Toiminnassa otetaan huomioon valtion aluehallin-nossa tapahtuvat muutokset.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Oulun kaupun-kiseudun kehittämiseen seuturakennetiimissä ja liikenteen johtoryhmässä. Liitto on mukana valtion ja Oulun kaupunkiseudun välisessä maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksessa (MAL), jolla tuetaan Suomen suurimpien kaupunkiseutujen kas-vua ja kehitystä. Sopimuksessa määritellään yhteiset tavoitteet yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi, lähi-vuosien asuntotuotannolle sekä kestävästä liikkumisesta ja liikennejärjestelmää kehittäviin toimenpiteisiin.

MAL-sopimusten 2024–35 toimenpiteitä toteute-taan vuosina 2024–2027. Tavoitteiden toteuttami-seksi määritellään hallituskausittain päivitettävät toimenpiteet 12-vuotiselle MAL-sopimuskaudelle ja sopimuksen toimenpiteiden edistymistä seurataan vuosittain Oulun kaupunkiseudun kuntien kanssa ympäristöministeriön johdolla.

Paikkatieto, kehittäminen ja maakuntakaavan digitalisointi

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana maakuntien liittojen yhteisessä kehittämistyössä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYHTI) osalta. Paik-katieto-osaamista kehitetään, jotta ohjelmistojen ja aineistojen käyttö olisi entistä sujuvampaa ja tehokkaampaa. Yhteistyötä muiden maakuntien liit-tojen ja sidosryhmien kanssa jatketaan tiiviisti, jotta toimintaa voidaan kehittää ja vastata muuttuvan lainsäädännön sekä EU-direktiivien edellytyksiin.

Maakuntakaavojen yhdistelmäkartan digitalisointi toteutetaan vaiheittain vuosina 2026–2028. Vuoden 2026–2027 aikana kaava siirretään HAME-tieto-malliin, minkä jälkeen aineisto viedään kansalliseen RYHTI-kaavatietomalliin vuosina 2026–2028. Jatkos-sa kaavat laaditaan yhtenäisessä tietomallimuodos-sa siten, että niistä tulee koneluettavia. Kaavatiedot julkaistaan koko Suomen kattavassa rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä.

Vaikuttava ja edunvalvontaa palveleva liikennejärjestelmätyö

Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa suunnitelma-kaudella aktiivista edunvalvontaa liikennejärjestelmätyössä. Pohjois-Pohjanmaan kannalta merkittävimpiä kehittämisen kohteita ovat TEN-T-ydinverkkokäytävään kuuluvan Pääradan sekä valtatie 4 hankkeiden ja suunnitelmavalmiuden edistäminen. Liikennejärjestelmän kehittämisessä alueellisen liikenneinfran kehittämisessä ja ylläpidossa edellytyksenä on perusväylänpidon rahoitustason nosto ja sen kestävä taso. Ydinverkkokäytävällä painopiste on EU-rahoituksen tehokkaassa hyödyntämisessä kytkien Pohjois-Pohjanmaa yhä tiiviimmin eurooppalaiseen liikenneverkkoon. Keskeisiä tarpeita on Oulun ja Ylivieskan välisen kaksoisraiteen rakentamisessa, Oulu–Laurila-yhteysvälin kunnostamisessa ja kehittämisessä sekä tieverkon kehittämishankkeiden suunnitelma- ja toteutusvalmiuden edistämisessä.

Suunnitelmakaudella toimintaa ohjaa liikennejärjestelmäsuunnittelun eri tasoilla valmistuneiden suunnitelmien toimeenpano. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistuminen sekä sen toteuttamista ohjaavat Väyläviraston suunnittelu- ja investointiohjelmat ovat keskeisiä edunvalvonnan kohteita maakunnan liikennejärjestelmän kehittämistarpeiden viestimiseen. Päivitettävään väyläverkon investointiohjelmaan vaikuttaminen on keskiössä, jotta Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmän tarpeet tulevat aiempaa näkyvämmiin esille valtakunnallisessa investointiohjelmassa.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on kirjattu maakunnan tahtotila liikennejärjestelmän kehittämisestä sekä valtion väyliin kohdistuvista tarpeista. Vuonna 2024 päivitettyyn liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on kirjattu yleiset kehittämistavoitteet, tavoitteita tarkentavat toimintalinjat sekä kärkihankkeet ja toimenpiteet, jotka liittyvät havaittujen ongelmien lieventämiseen tai poistamiseen. Suunnitelmakaudella maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman viestiminen valtakunnalliseen päätöksentekoon ovat edunvalvonnan kannalta keskeisessä osassa.

Maakunnallinen liikennejärjestelmätyö on lainsäädännön mukaisesti vahvasti kytkeytynyt osaksi alueidenkäytön suunnittelua ja maakuntakaavoitusta. Liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä maakunnan toimijoiden kesken sekä kansallisilla ja Euroopan unionin tasoilla. Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamista ohjaa ja edistää maakunnan kuntien ja valtion keskeisistä viranomaista ja elinkeinoelämän toimijoista koostuva Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmätyöryhmä. Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteet sovitetaan yhteen Oulun seudun liikenteen johtoryhmän ja maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavien tavoitteiden kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii jäsenenä Oulun seudun liikenteen johtoryhmässä sekä Oulun seudun kävelyn ja pyöräilyn työryhmässä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto vaikuttaa edunvalvontaan Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä yhdessä Lapin, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan liiton kanssa tuoden esille pohjoisen Suomen yhteisen äänen liikennejärjestelmän kehittämisessä. Suunnitelmakaudella toteutetaan 2024 valmistuneen Pohjoisen liikennestrategian toimenpiteiden seuranta ja edistetään pohjoisten maakuntien ja valtion viranomaisten tiiviillä yhteistyöllä strategian tavoitteita.

Maakuntien välistä yhteistyötä toteuttavat Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmä ja ylimaakunnalliset kehityskäytävät, kuten Päärataryhmä, Nelostie E75 ry, kasitieverkosto, Tervan tie ry, kt 86/63 ry ja Viitostie ry. Suunnitelmakaudella Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii Nelostie E75 ry:n sihteerinä ja on vastuussa yhdistyksen vuosikokouksen sekä edunvalvonnallisten tilaisuuksien järjestämisestä. Pohjois-Pohjanmaan liitto tekee kansainvälistä yhteistyötä erityisesti CPMR:n Itämeren komission liikennetyöryhmässä, Perämerenkaaren liikennefoorumissa sekä pohjoisten alueiden yhteisessä Platform North -yhteistyöryhmässä. Liitto tukee seutu-kaupunkien saavutettavuuden kehittämistä.

Suunnitelmakaudella käynnissä olevassa EU-rahoitteinen New North – Transport, Logistics and Security of Supply -hankkeessa Tavoitteena on kehittää kestävää liikennejärjestelmää pohjoisella alueella ja jatkaa alueen logistiikan kehittämistä aiemmissa liikennehankkeissa kerätyn tiedon pohjalta. Hanke koostuu neljästä työpaketista, joissa kartoitetaan laajasti eri liikennemuotojen kehittämistarpeita läntisen Barentsin alueella. Hanke kestää elokuuhun 2026 saakka.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toimii varapuheenjohtajana Päärata-ryhmässä. Ryhmä kattaa koko pääradan ja siihen liittyvien yhteyksien toimijat ja on tiiviissä vuoropuhelussa eri ministeriöiden sekä Väylän ja Traficomin kanssa. Päärata-ryhmä vaikuttaa aktiivisesti myös EU-tasolla.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti maakunnan liikennejärjestelmätyön periaatteina on tavoitteiden saavuttaminen laaja-alaisella ja monitoimijaisella kumppanuudella sekä vuorovaikutuksella. Maakuntaa kehitetään tasapainoisesti ja sen erityispiirteet tuodaan esille. Liikennejärjestelmätyön toiminta perustuu tutkimukseen ja tietoon, ja seuranta- ja vaikuttavuustietoa tuotetaan ja hyödynnetään tehokkaasti. Liikennejärjestelmätyössä keskitytään maakunnan tasolla liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisten logistiikan, älykkään ja kestävä liikenteen sekä liikenneturvallisuuden teemoihin.

Pohjois-Pohjanmaan liikenneinfrastruktuurin
välälinvestoinnit sekä alemman tieverkon kehitys-
hankkeet ja niiden tilanne on kuvattu tarkemmin
liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja sen seuran-
taraportissa. Alemman tieverkon asema on tärkeä
Pohjois-Suomessa saavutettavuuden ja elinkeinoelä-
män kuljetusten vuoksi. Rataverkoston kehittämisen
rooli on etenkin sotilaallisen liikkuvuuden vuoksi
merkittävä maakunnan kaikilla osuuksilla.

Pohjois-Pohjanmaan satamien kehitystyötä edistetään vientiteollisuuden vahvistamiseksi edunvalvonnalla ja työryhmytyöskentelyllä. Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää Oulun lentoaseman sekä Raahen sataman nostamista TEN-T-ydinverkkoon, ja osallistuu Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittämissyhteistyöhön, jonka tavoitteet perustuvat Pohjois-Suomen yhteisiin tavoitteisiin ja kehityskohteisiin.

Suunnitelmakaudella on käynnissä Pohjois-Pohjanmaan liiton, Naturpolis Oy:n, Oulun Matkailun ja Kalajoen kaupungin yhteinen CHARLES-yhteistyöhanke. Hankkeen tavoitteena on parantaa alueen saavutettavuutta lentoliikenteen keinoin ja lisätä maakunnan vetovoimaa kansainvälisenä matkailukohteena. Keskeinen tavoite on vahvistaa reittilientotarjontaa Oulun ja Kuusamon lentoasemille sekä syventää yhteistyötä lentoyhtiöiden ja matkanjärjestäjien kanssa. Hanke yhdistää eri matkailualueiden ja toimijoiden osaamisen ja vahvuudet, ja sen tavoitteena on luoda pitkäjänteisiä toimintamalleja lentoliikenteen kehittämiseksi. Hanke käynnistyi maaliskuussa 2025 ja kestää helmikuuhun 2027 saakka.

Kestävän tuulivoimarakentamisen edistäminen

Pohjois-Pohjanmaa on yhä Suomen johtava tuulivoiman tuottajamaakunta ja tärkeä toimija energiamurroksen mahdollistajana. Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsi kesäkuun 2025 tilanteen mukaan noin 39 prosenttia Suomen toteutetusta kumulatiivisesta tuulivoimatuotannosta. Tuulivoima oli yksi pääteemoista voimaan määrättyssä energia- ja ilmastovaihehemaakuntakaavassa, ja tuulivoimaa on käsitelty jo kolmessa aikaisemmassa maakuntakaavassa. Pohjois-Pohjanmaan liiton vuosina 2020–2023 toteuttamassa TUULI-hankkeessa laaditut taustaselvitykset ovat olleet tärkeä osa vaihehemaakuntakaavan valmistelua. Maatuulivoiman rinnalla katse suuntautuu yhä vahvemmin merituulivoimaan. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa osoitetaan yhteensä 98 seudullista tuulivoimaloiden aluetta, joista viisi merialueille.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu aktiivisesti ohjausryhmän jäsenenä kansallisiin tuulivoimaa ja sen vaikutuksia koskeviin selvityksiin sekä jatkaa yhteistyötä muiden maakunnan liittojen kanssa. Pohjois-Pohjanmaan osalta vuoropuhelu uusiutuvan energian mitoituksesta ja rakenteesta jatkuu. Uudessa turvallisuus- ja energiatilanteessa sosiaalinen hyväksyttävyyden ja yhteensovittaminen muiden toimintojen kanssa on suhteutettava huoltovarmuuden kanssa.

Maakunnallinen energiakokonaisuus on yhä tärkeämpi osa kansallista kilpailukykyä. Vuoden 2026 aikana tarkastellaan edellytyksiä luoda tarkempaa selvityspohjaa tuulivoimarakentamisen mahdollistamiseksi tulevaisuudessa alueille, joihin aluevalvontaan kohdistuvat haitat ovat estäneet tuulivoimarakentamisen. Tämä edellyttää valtakunnallisia selvityksiä ja ohjeistuksia sekä mahdollisesti kompensatiolain edistämistä.

Yhteiskuntatekniikan kehittäminen ja tulvariskien hallinta

Yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeimpiin infrastruktuureihin kuuluvat voimajohdot ja sähköasemat sekä sähköntuotanto. Yleisen edun ja yksityisen edun kohdatessa aiheutuu usein kitkaa, mutta haittoja pystytään vähentämään hyvällä suunnittelulla. Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää valtakunnallisen runkoverkon (kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj), paikallisten verkkoyhtiöiden alueverkkojen sekä alueella sijaitsevien energiantuotantoalueiden sähkönsiirtoverkkojen kestävää toteutusta ja kehittämistä. Työtä tehdään hankkeiden ohjausryhmissä ja neuvotteluissa sekä lausuntomenettelyn kautta. Fossiilivapaan energiantuotantoon liittyy energian varastoinnin ja vetytalouden selvitys- ja suunnittelu. Gasgrid Finlandin kansallisen vetyverkoston ympäristövaikutusten arviointimenettely on käynnistynyt keväällä 2025, Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu menettelyyn aktiivisesti. Gasgridin YVA-selostuksen tulisi suunnitelmien mukaan valmistua vuoden 2026 lopulla.

Liitto osallistuu Pohjois-Pohjanmaalla toimivaan jätealan alueellisen yhteistyöryhmän toimintaan. Tavoitteena on aktivoida alan yhteistyötä ja edesauttaa uusia aihepiiriin liittyviä hankkeita. Yhteistyössä alan toimijoiden ja viranomaisten kanssa pyritään tukemaan valtakunnallisen jätesuunnitelman valmistelua, toimeenpanoa ja toimeenpanon seuranta. Entistä tärkeämpi rooli on kiertotalouden edistämällä ja materiaalitehokkuuden parantamisella.

Maakunnassa on pitkät perinteet ylikunnalliselle ja ylimaakunnalliselle vesihuoltoyhteistyölle. Vuonna 2025 varmistui alueellisen yleissuunnittelun käynnistyminen Siikajoen, Pyhäjoen ja Kalajoen alueilla sekä rannikon kunnissa. Liitto osallistuu noin vuoden kestävä hankkeen ohjaukseen puheenjohtajan roolissa.

Pohjois-Pohjanmaalla on kolme maa- ja metsätalousministeriön nimeämää merkittävää tulvariskialuetta: Iijoki, Pyhäjoki ja Kalajoki. Maa- ja metsätalousministeriö on nimennyt merkittävien tulvariskialueiden tulvaryhmät toimikaudelle 2025–2030. Tolvaryhmän muodostavat alueen ELY-keskuksen (nimike muuttuu vuoden 2026 alussa valtion aluehallintouudistuksen myötä), maakunnan liiton, kuntien ja pelastustoimen edustajat. Maakunnan liitto toimii tlvaryhmien puheenjohtajana. Tulvariskialueille asetetut tulvariskiryhmät ovat laatineet tulvariskien hallintasuunnitelmat tulviin varautumisen parantamiseksi. Nykyiset tulvariskien hallintasuunnitelmat ovat voimassa vuoteen 2027 saakka. Tulvariskiryhmät seuraavat ja toteuttavat hallintasuunnitelmien toimenpiteiden edistämistä. Merkittävien tulvariskialueiden ryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttaa tulvariskien hallintasuunnitelmien toimenpiteitä osaltaan maankäytön suunnittelulla. Pohjois-Pohjanmaan liitto on edustettuna maa- ja metsätalousministeriön vetämässä valtakunnallisessa tulva- ja kuivuusriskien hallinnan työryhmässä.

Luonnon virkistyskäyttö ja monimuotoisuus

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana kansallisen Helmi-elinympäristöohjelman 2021–2030 toteutuksessa. Ohjelma vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Ohjelman tavoitteena on perustaa valtakunnallisesti 30–50 Helmi-aluetta, jotka muodostavat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristökeskittymiä. Tavoitteena luoda Helmi-alueita jokaiseen maakuntaan. Näiden alueiden kautta Helmi-ohjelman ennallistamis-, kunnostus- ja hoitotoimenpiteet voidaan kohdentaa laajemmiksi, vaikuttaviksi kokonaisuuksiksi, joissa luonnon monimuotoisuusarvot ovat erityisen hyviä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Helmi-hankkeen alueelliseen yhteistyöryhmään, joka esittää Helmi-alueita valtakunnalliselle seurantaryhmälle. Seurantaryhmä hyväksyy alueet sekä seuraa niiden laatua ja valtakunnallisen tavoitemäärän toteutumista.

Pohjois-Pohjanmaan ensimmäiselle Helmi-alueelle, Pudasjärven pohjoisosan Helmi-keskittymälle, on keskittynyt useita luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä luontotyypppejä ja lajien elinympäristöjä. Näille kohdistetuilla kunnostus- ja hoitotoimilla pyritään aikaansaamaan yksittäisiä toimia vaikuttavampia, laajempia kokonaisuuksia. Toimenpiteet suunnitellaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, ja kaikki toteutukset perustuvat vapaaehtoisuuteen – alueella ei ole pakollisia maankäytörajoituksia, eikä sille määritellä virallista kartalla esitettävää rajausta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu 8-vuotiseen Metsähallituksen luontopalveluiden koordinoimaan Priodiversity LIFE -hankkeeseen, joka käynnistyi vuonna 2024. Suomen kaikkien aikojen suurimman luontokatoa torjuvan hankkeen kautta kootaan parhaita käytäntöjä ja etsitään uusia rahoitusmuotoja luontoarvojen turvaamiseksi. Hankkeessa liitto osallistuu työpakettiin 2, jossa määritellään Pohjois-Pohjanmaan arvokkaimmat luonnon monimuotoisuuden keskittymät (LUMO). Tavoitteena on tunnistaa maakunnan monimuotoisuuskeskittymät, niiden suojavyöhykkeet ja yhteydet maakunnan alueelta sekä priorisoida alueelliset toimenpiteet.

LUMO-ohjelman valmistelu etenee vaiheittain, ensimmäisessä vaiheessa on tunnistettu olemassa olevan luontotiedon perusteella maakunnan 13 arvokkainta monimuotoisuuskeskittymää. LU-MO-työ jatkuu syksyllä 2025 käynnistyvissä erilaisissa työpajoissa, joiden tarkoituksena on muodostaa eri toimijoiden kesken yhteinen näkemys, miten Pohjois-Pohjanmaan luonnon monimuotoisuutta voidaan jatkossa turvata ja edistää. Työpakettia koordinoi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (vuoden 2026 alusta muodostetaan alueellinen elinvoimakeskus sekä valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto), joka muodostaa yhdessä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa keskeisen työryhmän. Laajempaan LUMO-työryhmään kuuluvat lisäksi Metsähallituksen luontopalvelut, Metsähallitus Metsätalous Oy, MTK ja Metsäkeskus.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu tarvittaessa muihin luonnonympäristöön liittyviin hankkeisiin sekä jatkaa yhteistyötä muiden maakunnan liittojen kanssa maakuntien viherrakenteen ja ekologisten verkostojen yhteensovittamisessa. Vuonna 2026 selvitetään vaihemaakuntakaavojen teemojen ajantasaisuutta myös luontoarvojen osalta.

Veto- ja pitovoimaa kulttuuriympäristötyöllä

Maakuntaohjelman ja -kaavan tavoitteita edistetään nostamalla esiin maakunnan arvokkaita kulttuuriympäristöjä eri medioissa ja verkostoissa sekä seuraamalla kulttuuriympäristöjen kaavoitusta ja kehityshankkeita. Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoi maakunnallista rakennusperintötiedon tallentamiseen tarkoitettua Kioski 3.0 -sovellusta. Kulttuuriperintötyön painopisteenä on maakunnan maailmanperintöpotentiaalia omaavien kohteiden tunnettuuden lisääminen Vesivoiman kulttuuriympäristö (VekuVaku) -hankkeen tuloksia hyödyntäen.

Merialueen suunnitelmallisen ja kestävä käytön edistäminen

Suomen merialuesuunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä vastaavat alueidenkäyttölain mukaisesti rannikon maakuntien liitot. Ympäristöministeriön tehtävänä on merialuesuunnittelun kehittäminen, ohjaus ja kansainvälinen yhteistyö.

Suomen ensimmäinen merialuesuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2020. Toimintaympäristön merkittävien muutosten vuoksi merialuesuunnittelun toinen kierros käynnistettiin vuonna 2024 ja tavoitteena on saada päivitystyö päätökseen 2027 aikana. Merialuesuunnitelma ulottuu ainoana suunnitteluvälineenä valtioiden aluevesien ulkopuoliselle talousvyöhykkeelle.

Merialuesuunnittelutyö on pitkälti hankkeistettu. Rannikon maakuntien liittojen tiivistä yhteistyötä hoidetaan lähinnä etäkokouksin ja webinaarein. Tarvittaessa järjestetään lähikokouksia sekä valtakunnallisia ja alueellisia työpajoja.

Varsinais-Suomen liittoon keskitettyä suunnittelun koordinaatiota hallinnoidaan maakuntien yhteisellä MSP-EGD 2:n hankkeella (2025–2027). Kansainvälinen merialuesuunnitteluhanke Oceanids (2023–2026) tuottaa tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista satamien ja merenkulun operointiin. Suomesta hankkeen muina partnereina ovat Ilmatieteen laitos sekä Helsingin, Rauman ja Raahen satamat.

Kesällä 2025 käynnistyneessä SEABAS-hankkeessa (2025–2027) luodaan viitekehys, jolla integroidaan strateginen rajat ylittävä ympäristövaikutusten arviointi osaksi merialuesuunnittelua Itämeren alueella. Työssä hyödynnetään aikaisempien merialuesuunnitteluhankkeiden tuloksia ja rakennetaan niiden pohjalta uusia suosituksia. Tavoitteena on vahvistaa merialuesuunnittelun roolia kestävä sinisen talouden edistämisessä ja ihmistoimintojen ohjaamisessa merialueilla keskeisenä osana ekosysteemilähestymistapaa.

Merialuesuunnittelun painopiste on toimintavuonna suunnitelmaluonnoksen valmistelussa, sen SOVA-lain (Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisessa arvioinnissa ja vaikutusten arvioinnissa sekä ympäristöselostuksen laatimisessa. Yhteistyö ja vuorovaikutus eri viranomaisten, sidosryhmien ja asiantuntijoiden kesken on merialuesuunnittelun keskiössä. Yhteistyö on avointa, ja siihen voi osallistua merialuesuunnittelun yhteistyöverkoston kautta.

Maakuntaohjelmalla ohjataan maakunnan kehitystyötä

Maakunnan liiton toimivallan keskeisimmät välineet ovat maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2026–2029 on maakunnan yhteinen tahdonilmaus maakunnan kehittämisen suuntaviivoista. Maakuntaohjelma on maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä joulukuussa 2025. Pohjois-Pohjanmaata kehitetään maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti ennakoluulottomasti siten, että eri alojen ja aluetasojen yhteistyö syvenee ja voimavarat kootaan yhteen.

Maakuntaohjelman tavoitteille on asetettu mittarit ja kehittämistavoitteet. Kehittämistavoitteiden, mitareiden ja kärkihankkeiden toteutumisesta, toimenpiteistä ja niiden vaikutuksia seurataan laadullisen ja määrällisen seurannan kautta. Maakuntaohjelman toimeenpanoprosessia kehitetään vastaamaan aluekehittämisen tilannekuvaa ja aluekehityskustelua. Toimeenpano sisältää toimijoiden välistä läheistä yhteistyötä, kumppanuutta, jossa kullakin toimijalla on oma merkittävä roolinsa. Maakuntaohjelmaan sisältyvällä kumppanuuslupauksella edistetään maakunnan sisäistä yhtenäisyyttä ja yhteistyötä sekä edistetään koko alueen tasapainoista kehitystä. Yhteisen prosessin kautta muotoutunut aluekehittämisen arvoperusta oikeuttaa ja velvoittaa kaikkia maakunnan tulevaisuuden tekijöitä.

Kulttuurista virtaa Pohjois-Pohjanmaalle

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurin ja luovien alojen kehittämislinjaukset on koottu Kulttuurista virtaa Pohjois-Pohjanmaalle 2030 -kehittämishjelmaan. Toimintavuonna jatketaan ohjelman jalkauttamista ja sen mukaista toimintaa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, erityisesti Oulu 2026 -kulttuuripääkaupunkivuosi huomioiden ja sitä korostaen.

Kulttuuripankki tuo uusia mahdollisuuksia luovalle alalle. Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa toimintavuonna Kulttuuripankki-verkkopalvelun kehittämistä ja maakunnallista koordinoitua yhteistyössä Oulun kaupungin kanssa. Kulttuuripankki kokoaa yhteen ammattimaiset taiteen ja kulttuurin tekijät sekä heidän palvelunsa, tarjoten tilaajille helpon tavan löytää omaan toimintaansa sopivia palveluita. Palvelu lisää luovan alan toimijoiden näkyvyyttä ja työmahdollisuuksia sekä tukee alan kasvua maakunnassa. Verkkopalvelun lisäksi Kulttuuripankki toimii laajana luovan alan valtakunnallisena kehittämisverkostona, jossa on mukana 14 maakuntaa. Valtakunnallista koordinoitua hoitaa Tampereen kaupunki. Kulttuuripankin kehittäminen maakunnassa on osa Pohjois-Pohjanmaan liiton panostuksia Oulu 2026 -kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen.

#KulttuuriKunta on sosiaalisen median kampanja, joka esittelee Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kuntien kulttuuria, tapahtumia, kulttuuriympäristöä, kiinnostavia kohteita sekä kulttuurin kehittämistyötä ja siihen liittyviä näkemyksiä rohkealla, innostavalla ja osallistavalla otteella. Kampanjan tavoitteena on vahvistaa käsitystä, että jokainen Oulu 2026 -alueen kunta on monipuolinen kulttuurikunta. Visuaalinen ilme ja käynnistysvaihe on toteutettu osana Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen yhteistä KAIPPO – Kulttuurin vahvistuvat verkostot Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla -hanketta. #KulttuuriKunta on keskeinen osa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen yhteistä panostusta Oulu 2026 -kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyön, luonnonvara-alan ja uusiutuvan energiantuotannon edistäminen

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyötä toteutetaan maakunnan ilmastotiekartan 2021–2030 mukaisesti. Tiekartta sisältää seitsemän kärkiteemaa ilmastomuutoksen hillintään sekä ilmastomuutoksen sopeutumisen omana kärkiteemanaan. Toimeenpanoa tuetaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettavilla hankkeilla. Työtä ohjaa ilmastotyön neuvottelukunta, ja toteutuksen seurantaan käytetään ajantasaista päästötietoa.

Vuonna 2025 käynnistyneessä kaksivuotisessa IISOPPI-hankkeessa laaditaan Pohjois-Pohjanmaan ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelma ulottuen 2050-luvulle. Suomen ympäristökeskuksen ja Pohjois-Pohjanmaan liiton yhteistyönä laadittava suunnitelma sisältää alueellisten ilmastoriskien ja mahdollisuuksien arvioinnin, ilmasto- ja yhteiskuntaskenaariot sekä sosiaalisesti oikeudenmukaiset sopeutumistoimet. Työ tehdään vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa ja kuntatoimijat osallistetaan yhteiskehittämiseen. Suunnitelmassa huomioidaan paikalliset erityispiirteet ja painotukset, hyödyntäen alueen kuntien tekemää työtä ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on mukana Suomen ympäristökeskuksen TEHOAVA-hankkeessa (2025–2027), jossa kehitetään työkaluja ilmastotoimien taloudellisten, energiavarmuustekijöiden ja sosiaalisten vaikutusten arviointiin ja seurantaan.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaa-kuntakaava ohjaa energiantuotantoon, -siirtoon ja -kulutukseen liittyvää alueidenkäyttöä. Energiamuroksen edistäminen, uusiutuvan energiantuotannon vahvistaminen ja vetytalouden kehittäminen ovat keskeisiä tavoitteita alueen elinvoiman ja vähähiilisen teollisuuden turvaamiseksi.

Vuonna 2026 jatketaan kuntien ilmastotoimien, luonnonvara-alan ja uusiutuvan energiantuotannon tukemista. Tämä edellyttää ajantasaista tietoa päätöksenteon tueksi. Keskeisiä toimia ovat hankeyhteistyö ja sen toteuttaminen, ilmastotyön neuvottelukunnan kokoukset, teemaan liittyvät tilaisuudet ja verkostoituminen sekä viestintä ja vuorovaikutus mukaan lukien hankkeiden ohjausryhmätyö. Toimintavuonna tehdään Pohjois-Pohjanmaan maakunta-kaavamerkintöjen ajantasaisuuden arviointi, joissa osana arvioitavaa kokonaisuutta ovat luonnonvarojen jalostusta osoittavat teollisuus- ja varastoalueiden merkinnät.

Uutta tietoa tuotetaan liiton strategisten linjausten tueksi ja uuden rahoitusohjelmakauden 2028–2034 valmisteluun vahvistaen alueellista edunvalvontaa ilmasto-, luonnonvara- ja energiateemoissa.

lijoen vesistöalueen kehittäminen ja vaelluskalakantojen elvyttäminen

Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoi Lohi Iijokeen 2 -hanketta vuosina 2024–2026. Toimintavuoden Lohi Iijokeen 2 -hankkeen toimenpiteet ovat smolttien seurantatutkimus Livojoella/lijoen Haapakoskella, smolttien vedenalainen kameraseuranta Haapakoskella, Haapakosken smolttien alasvaellusreitien kehittäminen, nousukalojen ja smolttien ylisiirrot sekä pienpoikasten istutukset.

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Iijoki-sopimuksen mukaisten toimenpidekokonaisuuksien toimeenpanoon sidosryhmäroolissa.

Hyvinvointia pohjoispohjalaisille

Pohjois-Pohjanmaan liitto järjestää helmikuussa 2026 kuntien talous- ja toimintasuunnittelua tukevan tilannekuvaseminaarin yhteistyössä kuntien sivistysjohtajaverkoston ja Pohteen yhteistyötoimintojen johdon kanssa sekä loppuvuonna perinteisen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointifoorumin. Toimintavuonna systematisoidaan strategisten suunnitelmien yhteensovittamista, yhdyspinnoissa tehtävää yhteistyötä ja yhteistyön rakenteita uudistavan Pohteen ja kuntien kanssa solmittavan strategisen yhteistyösopimuksen suuntaviivojen mukaisesti. Liitto osallistuu Pohteen kuntajohtajafoorumin ja sen työvaliokunnan toimintaan.

Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa toimintavuonna alueellisen kulttuurihyvinvoinnin verkoston sekä siihen liittyvän kehittämistyön koordinoitua. Verkosto toimii Pohteen hyvinvointialueen teemaverkostona ja eri toimijoiden kumppanina tukien hyvinvointityön kehittämistä ja kulttuurihyvinvoinnin toimintatapojen juurruttamista. Vuoden aikana tiivistetään yhteistyötä Lapin ja Kainuun vastaavien verkostojen kanssa. Pohjois-Pohjanmaan verkosto on osa Taikusydän-kulttuurihyvinvoinnin yhteyspisteen koordinoimaa valtakunnallista verkostokesysteemiä.

Maakunnassa toimiva digihyvinvoinnin verkosto edistää koko maakunnan digihyvinvoinnin, -tuen ja -osallisuuden kehittämistyötä. Pohjois-Pohjanmaan liitto ja hyvinvointialue jatkavat kumppanuusperiaatteella verkoston koordinoitua ja kehittämistä. Liitto edistää omalta osaltaan Pohjois-Pohjanmaan Lasten hyvän kasvun vision 2030 toteutumista.

Nuoret ja järjestöt synnyttämässä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Pohjois-Pohjanmaan liiton ja hyvinvointialueen välinen yhteistyösopimus takaa Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston laaja-alaiset toimintaedellytykset. Pohteen aluehallitus nimeää uuden nuorisovaltuuston toimikaudelle 2025–2027. POPnuvan toimintaa on arvioitu ja uuden nuorisovaltuuston toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhdessä arvioinnin tulokset huomioiden.

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa vuosittain kahden nuorisovaltuuston kokouksen järjestämisestä ja niihin liittyvistä kokouskustannuksista sekä kustannuksista, jotka syntyvät osallistumisesta maakunnan liiton edustus- ja asiantuntijatehtäviin. Toimintavuoden painopisteinä aluekehityksen kulmasta ovat nuorten osallistuminen keskeisten maakunnallisten kehittämissuunnitelmien valmisteluun sekä aktiivinen toiminta kansainvälisissä nuorisoyhteistyöhön liittyvissä asioissa, verkostoissa ja tapahtumissa. Maakunnallinen nuorisovaltuusto edistää nuorten osallisuuden toteutumista alueella.

Järjestöneuvottelukunta edustaa laaja-alaisesti Pohjois-Pohjanmaalla toimivia järjestöjä sekä toimii viestinviejänä maakunnan, kuntien ja kansalaisten välillä. Maakuntahallitus nimeää neuvottelukunnan uudelle valtuustokaudelle alkuvuonna 2026 ja neuvottelukunta valmistelee toimintakauden toimintasuunnitelmansa keväällä 2026.

Tulevaisuus

Vuodesta 2020 lähtien merkittävät muutokset ovat summentaneet tulevaisuuden näkymää ja vaikeuttanut suunnittelua ja kehittämistä. Tilannekuva ja ennakointi tuleekin näkymään entistä vahvemmin Pohjois-Pohjanmaan liiton strategiassa ja edunvalvonnassa. Uutta toimintatapaa on pohjustettu tilannekuvan uudistamisella ja skenaariotyöllä.

Tilannekuvan ja ennakkoinnin vahvistaminen

Maakunnan tilannekuvalle luo pohjaa kaksi kertaa vuodessa julkaistava tärkeimpien toimialojen suhdannekatsaus. Tilasto- ja ennakointisivustolle vuonna 2025 tehty uudistus on lisännyt aineistojen näkyvyyttä ja käytettävyyttä. Useat organisaatiot hyödyntävät Pohjois-Pohjanmaan liiton tilasto- ja ennakointiaineistoja. Runsaasta positiivisesta palautteesta huolimatta kehitystarpeita on noussut esille. Maakunnan oleellisen tiedon esittäminen aikaisempaa nopeammin ja vielä helpommin löydettävässä ja omaksuttavassa muodossa on toimintavuoden seuraava kehitysvaihe. Teemoja ovat työttömyys/työllisyys, väestökehitys, muuttoliike, toimialojen kehitys ja elinolot.

Tilasto- ja ennakointiaineistoihin perustuvaa tietopalvelua jatketaan, painopisteenä kunnat. Yhä useammin tietopalvelu pitää sisällään kehityskulujen analyysiä. Analysointi vaatii useamman aineiston tarkastelua. Suurimmissa aineistoissa hyödynnetään tekoälyä. Osana tietopalvelua on valtion palvelu- ja toimitilaverkon suunnitelma, joka on seuraavana vuorossa Pohjois-Pohjanmaalla. Liitto on mukana tulevan Euroopan unionin ohjelmakauden valmistelussa tuottamassa tilastopohjaa, jotta oikeudenmukainen varojen jako toteutuu maakunnan näkökulmasta.

Skenaariot ja uudet avaukset

Skenaariotyössä vuonna 2025 laaditut neljä eri skenaariota tavoitteineen ovat tuoneet ennakointiin uuden avaramman näkökulman ja niitä on otettu käyttöön eri kuntien ja muiden organisaatioiden strategiprosesseissa. Skenaariotyö tehtiin yhdessä Uudenmaan liiton kanssa.

Skenaarioiden päivittämistä ja niistä syntyneiden ideoiden edistämistä jatketaan Pohjois-Pohjanmaan liitossa ja muiden tulevaisuustyöstä kiinnostuneiden kanssa. Keskeisistä ideoista ja löydöksistä pyritään rakentamaan maakunnallisia prosesseja, joita voidaan toteuttaa yhteistyössä hankkeiden kautta. Maakunnallinen ennakointiryhmä on toiminut aktiivisesti eri toimialojen kehityksen seurannassa ja analysoinnissa. Vuonna 2026 tavoitteena on lisätä aineistojen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta viestinnällä. Realistisen tilannekuvan ja ennakkoinnin merkitys on jatkuvasti kasvanut. Kysyntään vastataan hankkimalla lisäresursseja ja tekemällä yhteistyötä vuonna 2026 aloittavan elinvoimakeskuksen kanssa. Yhdessä tulevien elinvoimakeskusten kanssa pyritään rakentamaan entistä monipuolisempi ja kokonaisvaltaisempi kuva maakunnan kehityksestä ja tulevaisuuden näkymistä.

Koulutuksen ja tutkimuksen koordinointi

Koulutuksen ja tutkimuksen linjaukset ovat ensi sijassa koulutuksen järjestäjien ja tutkimuslaitosten omia päätöksiä. Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmän merkitys on ollut koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden tiedonvaihto sekä kokemusten jakaminen. Ryhmällä on ollut merkittävä rooli maakunnallisten ohjelmien valmistelussa. Alkaneella valtuustokaudella työskentelyn painopisteitä ja tavoitteita tarkastellaan uudelleen.

Digitalisaation edistäminen

Digitalisaation pohja luodaan hyvillä tietoliikenneyhteisillä. Vuonna 2024 Pohjois-Pohjanmaa siirtyi Manner-Suomen johtavaksi maakunnaksi laajakais-tayhteyksien kattavuudessa. Pohjois-Pohjanmaa on pystynyt kotiuttamaan reilun kolmasosan laajakaistan julkisesta tuesta. Uutta tukiohjelmia ei ole suunnitteilla, mutta tilannetta seurataan ja liitolla on valmiudet reagoida, mikäli tulee uusi ohjelma laajakaistan rakentamiseen tai digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Digitaalisia palvelujen ja alustojen yhteistyötä ja tiedonvaihtoa edistetään Pohteen, kuntien ja Pohjois-Pohjanmaan liiton välisen strategisen yhteistyösopimuksen pohjalta. Alustavissa keskusteluissa on havaittu erityisesti tarvetta tietohallinnon ja kuntalaisten asiointi- ja tiedotuspalveluiden yhteistyössä.

4.5 Hallinto

Hallinnon vastuualue vastaa luottamushenkilöhallinnosta, liiton sisäisistä palveluista sekä aluekehitysrahoituksen maksatustehtävistä. Talousarviossa luottamushenkilöhallinto esitetään omassa kappaleessa sekä aluekehitysrahoitus kokonaisuudessaan maakunnan kehittäminen ja rahoitus -vastuualueella.

Sisäisten palvelujen kehittäminen ja yleishallinto

Hallinnon vastuualueelle kohdistuvat Pohjois-Pohjanmaan liiton yleismenot, joista merkittävimmät ovat ulkoistetut talous- ja henkilöstöhallinnon, tietohallinnon ja tietoliikennepalveluiden kulut. Hallintoon kohdistuvat toimisto- ja yleiskulut sekä koko organisaation käytössä olevat tietokoneohjelmistot.

Vuodelle 2026 vuosittain toistuvista menoista hallinnon vastuualueelle on siirretty maakuntahallituksen alaiselta kustannuspaikalta maakuntapäiviin ja naistenpäiviin, läksiäis- ja merkkipäiviin sekä muistamiin liittyvät kulut. Hallinnosta toimintayksikköön on siirretty koko organisaatiota koskevien koulutusten, rekrytointiohjelmiston ja henkilöstöetujen menot. Näiden siirtojen kokonaisvaikutus lisää hallinnon menoja 18 700 eurolla vuoteen 2025 verrattuna.

Vuonna 2026 uusia yleishallinnon kehittämiskohteita ovat Pohjois-Pohjanmaan liiton intran uudistus ja tiedonhallintamallin uudistaminen. Talousarviossa on varauduttu asianhallintajärjestelmän päivityksestä aiheutuviin menoihin, kokoustilojen AV-laitteiden uusimiseen sekä maakuntapäivillä jaettavien Pohjois-Pohjanmaa-palkintojen hankintaan.

Päätelaite- ja puhelinhankinnoissa siirrytään leasingmenettelyyn, jonka vuoksi laitehankintojen menot pienenevät ja vuokrausmenot kasvavat tasaisesti suunnitelmakaudella. Leasingmenettelyyn siirtyminen parantaa organisaation käytössä olevaa päätelaite- ja puhelinlaitteita sekä mahdollistaa taloussuunnitelun paremman ennakkoinnin.

Tiedonhallinta

Kansallisarkisto on määrännyt pysyvästi säilytettäväksi sähköisessä muodossa sähköisiin diaareihin ja asiankäsittelyjärjestelmiin sisältyvät rekisteröintitiedot ja pysyvästi säilytettävät asiakirjat. Liiton vanha asianhallintajärjestelmä Dynasty for SQL on ollut passiivikäytössä vuoden 2020 lopusta saakka. Tavoitteena on migroida vanhan asianhallintajärjestelmän tiedot käytössä olevaan asianhallintajärjestelmään, jotta vanhan asianhallintajärjestelmän passiivikäytöstä voidaan luopua. Tietojen siirto nykyiseen asianhallintajärjestelmään tehostaa kirjaamon tietopalvelutyötä.

Asianhallintajärjestelmä Dynasty10:n versio päivitetään, mikä lisää järjestelmän tietoturvaa ja teknisen tuen saatavuutta. Talousarviossa on varauduttu päivityksen aiheuttamiin kustannuksiin. Lakisääteisen tiedonhallintamallin ylläpitoa kehitetään vuonna 2026, mikä edellyttää uuden ohjelmiston hankintaa. Tähän ohjelmistohankintaan on varauduttu talousarviossa.

Liitolla ei ole ollut käytössä pysyvästi säilytettävien luottamushenkilörekisterin tietojen rekisteröintijärjestelmää. Vaihtoehdot luottamushenkilörekisterin tietojen ylläpitämiseksi selvitetään vuoden 2026 aikana.

Tiedonohjaussuunnitelmassa on havaittu rakenteellisia puutteita ja suunnitelmaan on tehty tehtäväkohtaisia päivityksiä viimeisen kahden vuoden aikana. Vuoden 2026 aikana tiedonohjaussuunnitelma on tavoitteena päivittää kokonaan.

Paperiarkiston seulontaa, hävittämistä ja järjestelyä on tehty vuosina 2024 ja 2025. Työtä jatketaan vuonna 2026.

Tietohallinto ja tietoturva

Vuonna 2022 alkanut ICT-ulkoistus nykyisen kumppanin kanssa päättyy 28.2.2026 ja uutta palveluntarjoajaa varten on pidetty markkinavuoropuhelu ja tämän jälkeen tarjouskilpailu. Työasemia ja muita laitteita uusitaan joko entisen laitteen rikkouduttua tai niiden vuokra-ajan loppuessa hyödyntäen Tiera Verkkokauppaa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto jatkaa osallistumista maakunnan yhteiseen tietoliikennesopimukseen yhdessä maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Tietoturvan kehittäminen tietoliikenteen ja työasemien osalta tulee jatkumaan vuonna 2026. Tietoturvasta laaditaan tarkentavia ohjeita. Akuutissa tietoturvatilanteessa lähetetään sähköpostilla asiasta ilmoitus ja varoitus.

Viestintä

Pohjois-Pohjanmaan liiton ulkoinen viestintä varmistaa julkisuusperiaatteen mukaisen tiedonsaannin, selkeäkielisen ja ajantasaisen informaation saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Ulkoisessa viestinnässä painottuu digitaalinen viestintä sen eri muodoissa pohjois-pohjanmaa.fi -verkkosivuston ollessa perustana. Verkkosivustoa päivitetään tarvittaessa sekä toimivuuden että saavutettavuusvaatimusten näkökulmasta.

Liiton viestintä on aktiivista, avointa ja ennakoivaa. Viestinnällä huolehtii siitä, että päätöksistä ja vireillä olevista maakunnan liiton asioista annetaan ajantasaisesti riittävästi tietoa. Sekä verkossa että sosiaalisessa mediassa tavoitteena on saada halutut viestit näkyviin monipuolisesti eri medioissa erityisesti maakunnan alueella. Viestintä- ja mainostoimistopalvelut liitto hankkii Monetra Hankintapalveluiden viestintä- ja markkinointipalveluiden puitesopimuksen mukaisesti.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Vuoden 2025 aikana johtoryhmässä on aloitettu säännöllinen sisäisen valvonnan havaintojen ja tehtyjen toimenpiteiden tarkastelu ja seuranta maakuntajohtajan ja vastuualuejohtajien kirjallisten esitysten perusteella. Tehtyjen havaintojen ja toimenpiteiden perusteella laaditaan sisäisen valvonnan selonteko tilinpäätöstä varten. Toimintatapaa jatketaan ja kehitetään vuonna 2026. Sisäinen tarkastus toteutetaan vuosittain hyväksytyn tarkastussuunnitelman mukaisesti. Tarpeen mukaan sisäinen tarkastus tekee ad hoc -tarkastuksia.

5 Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

5.1 Yleisperustelut

Merkittävin taloudellinen paine Pohjois-Pohjanmaan liiton toimintaan aiheutuu vuoden 2026 kunta-alan palkankorotuksista. Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus sisältää 2,27 prosentin yleiskorotuksen elokuussa 2026 sekä yhteensä 0,60 prosentin järjestelyerät lokakuussa 2026. Suunnitelmakaudella on tulossa toinenkin 2,00 prosentin yleiskorotuserä. Palkkakustannukset ovat merkittävin menoluokka Pohjois-Pohjanmaan liitolle, joten palkankorotukset aiheuttavat yhtäältä korotuspainetta kuntayhtymän jäsenmaksuihin ja toisaalta tarvetta muiden kustannusten hillintään.

Omistajakuntien taloudellinen tilanne on vaikea. Valtionvarainministeriön kuntatalousohjelma vuosille 2026–2029 ennakoii vuoden 2025 toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän -1,6 miljardiin euroon. Toimintamenojen kasvua on kiihdyttänyt TE-palvelujen siirto kuntiin sekä kuntien aikaisempaa suurempi vastuu työttömyysetuuksien korvaamisesta. Palkankorotukset lisäävät kuntien toimintamenoja niin ikään merkittäväällä tavalla. Tulot eivät kuntasektorilla riitä kattamaan menoja.

Kuntatalouden menot jatkavat kasvuaan kaudella 2026–2029 erityisesti hintojen kasvun vuoksi. Peruspalvelujen hintaindeksi on vuositasolla 3,3 prosenttia. Lisäksi palkkakehitys kuntasektorilla on edelleen voimakasta. Kasvavissa kunnissa myös investointitarpeet kasvattavat menoja. Samanaikaisesti kuntien tulokehitys on hidasta. Valtionosuuksiin kohdistuu hallituksen puoliväliriihessä sovittu pysyvä vähennys, minkä lisäksi valtionosuuksia rasittaa sote-siirrosta aiheutuva takautuva valtionosuusleikkaus sekä yhden prosenttiyksikön indeksijarru.

Valtionvarainministeriö ennakoii verotulojen kasvavan keskimäärin 4,3 prosenttia vuosina 2026–2029, mutta verotulojen kasvuun vaikuttaa oleellisesti globaali poliittinen tilanne ja Yhdysvaltain asettamat tuontitullit, jotka eivät välttämättä jää tilapäisiksi. Valtiovarainministeriö ennakoii kuntien vuosikatteiden paranevan tulevina vuosina, mutta ennuste perustuu verotulojen kasvuun, eikä ennusteessa ole huomioitu mahdollista kauppasotaa tai työttömyyden heikkenemistä.

Kuntien vuosikatteet eivät tule riittämään lähivuosina nettoinvestointien kattamiseen. Kuntasektorin lainakanta tulee kasvamaan vuoteen 2024 nähden jopa 38 prosenttia vuoteen 2029 mennessä.

Omistajakuntien talouden heikot näkymät huomioiden jäsenmaksuosuuksien merkittäviin korotuksiin ei ole varaa, vaan Pohjois-Pohjanmaan liiton on perusteltua pyrkiä kompensoimaan palkankorotusten menolisäysvaikutus ensisijaisesti menojen supistamalla.

5.2 Talousarvio perusteluineen vuodelle 2026 ja sitovuustaso

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Talousarviossa on esitetty kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri vastuualueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit. Talousarvio jakautuu käyttötalous-, tuloslaskelma- sekä investointi- ja rahoitusosaan. Käyttöta-

lousosasta ilmenee koko Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnan kustannusrakenne pääluokittain. Käyttötalousosa on esitetty tulosalueittain: luottamus-henkilöhallinto, hallinto, maakunnan suunnittelu ja osaaminen, maakunnan kehittäminen ja rahoitus sekä liiton hallinnoimat hankkeet. Hallinnon budjet-tiin sisältyy maakuntajohtajan sekä toimintayksikön budjetti. Hallinnon budjetissa on varattu erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen 39 000 euroa. Rahoi-tusosan vuosikate on -206 750 euroa ja samoin rahavarojen muutos. Liitolla ei ole investointeja. Maakuntavaltuuston vahvistama talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulo-rahoituksen 3 869 806 euron osalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto voi laskea liikkeelle kuntatodistuksia suurempien mak-suerien maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Talousarvio

Vuoden 2026 talousarvion loppusumma toiminta-tuottojen osalta on 5 369 403 euroa, joka on vähen-tynyt vuoden 2025 talousarvioon verrattuna 1,88 prosenttia. Toimintakulut ovat 5 576 153 euroa, joka on vähentynyt edellisen vuoden talousarvioon ver-rattuna 2,16 prosenttia. Oman tuotannon hankkei-den määrän pieneneminen näkyy toimintatuottojen ja -kulujen vähentymisenä. Karelia CBC -ohjelman vanhan ohjelmakauden säästyneistä varoista saatuja tuloja ei ole budjetoitu käytettäväksi vuodelle 2026. Jäsenkuntien maksuosuuksia on korotettu 1,6 pro-senttia verrattuna vuoden 2025 maksuosuuksiin.

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varaudut-tu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokous-palkkioiden, toimituspäiväpalkkioiden, matkakorva-usten ja muiden kokouskustannusten maksamiseen. Muihin yhteistoimintaosuuksiin on varattu 155 000 euroa (Kuntaliiton jäsenmaksu, CPMR, BRYG ja Brys-selin toimiston osuus).

Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien mak-suosuuksista (myyntituotot) sekä tuista ja avustuk-sista, joihin kirjataan tekninen tuki ja projektitoi-minnan tuotot (EAKR tekninen tuki 636 290 euroa ja projektit 853 307 euroa). Toimintatuottoihin sisältyy työterveyshuollon kuluista Kelalta saatavat palau-tukset.

Toimintakulut

Toimiston toimintakulut muodostuvat palkoista ja niiden sivukuluista (64 prosenttia toimintakuluista), palveluiden ostoista (25 prosenttia toimintakuluis-ta), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnois-ta (yksi prosentti toimintakuluista), vuokrista (viisi prosenttia toimintakuluista), avustuksista yhteisöille (reilu neljä prosenttia toimintakuluista) ja muista toi-mintakuluista (vajaa yksi prosentti toimintakuluista).

Liiton omat projektit

Projektit eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuus-katteista toimintaa, vaan kulut katetaan projektien tuotoilla. Projek-titoiminta saattaa aiheuttaa kuitenkin liiton maksuvalmiu-den heikkenemistä, koska projektien tuotot kertyvät vii-veellä. Projektitoi-minnassa voi syntyä kuluja, joita ei voida hyväksyä projektin menoksi.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulo-rahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskel-masta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä. Vuosikate on talousarviovuonna negatiivinen 206 750 euroa. Tilikauden tulos on talousarviovuonna tehtävien poistojen jälkeen -213 750 euroa. Kehit-tämisrahastosta tuloutetaan 213 750 euroa. Tilikau-den yli-/alijäämäksi muodostuu 0 euroa.

5.3 Henkilöstösuunnitelma 2026–2028

Henkilöstön rakenne ja määrä sekä arvio näiden kehittymisestä

Pohjois-Pohjanmaan liiton virastossa työskentelee vuoden 2026 alussa yhteensä 41 henkilöä. Henkilöstöstä yhdeksän sijoittuu maakunnan kehittäminen ja rahoitus vastuualueelle, 13 maakunnan suunnittelu ja osaaminen vastuualueelle, 13 hallinnon vastuualueelle sekä kuusi henkilöä toimintayksikköön sisältäen määräaikaisissa hankkeissa työskentelevät ja maakuntajohtajan.

Taulukko: henkilömäärän kehitys 2024–2026

Vastuualue	TA2024	TA2025	TA2026
Maakunnan kehittäminen ja rahoitus	14	11	9
Maakunnan suunnittelu ja osaaminen	13	13	13
Hallinto	19	14	13
Toimintayksikkö		5	6
Yhteensä	46	43	41

Vuoden aikana henkilöstön määrä voi muuttua, mikäli liitto käynnistää uusia hankkeita tai käynnissä olevat hankkeet päättyvät.

Toistaiseksi voimassa olevissa työ- tai virkasuhteissa työskentelee 38 henkilöä (93 %) sekä määräaikaisissa työ- tai virkasuhteissa kolme henkilöä (7 %). Henkilöstömäärä on pienempi kuin edellisen vuoden talousarviossa. Yhtä henkilöä lukuun ottamatta henkilöstö työskentelee kokoaikaisesti.

Vuonna 2026 alimman eläkeiän on saavuttanut tai saavuttaa kolme henkilöä. Suunnitelmakaudella 2026–2028 alimman eläkeiän saavuttaa kahdeksan henkilöä. Tehtävien vapautuessa eläköitymisen tai muun syyn vuoksi rekrytointitarve tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Pohjois-Pohjanmaan liitolla on käytössä Kuntarekry-rekrytointipalvelu.

Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisten päämäärien toteuttaminen

Yksi Pohjois-Pohjanmaan liiton strategisista päämääristä vuonna 2026 on Innostaja, jonka mukaan toimimme avoimesti ja kannustamme vuorovaikutukseen. Luomme tilannekuvia ja ennakoimme toimintaympäristön muutoksia, joiden avulla mahdollistamme vaikuttavat valinnat. Vuoden 2026 painopistealueita ovat toimintakulttuurin edistäminen sekä työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja vahvistaminen.

Toimintakulttuurin edistäminen

Pohjois-Pohjanmaan liiton vuoden 2026 strategisen päämäärän (Innostaja) avaintuloksiksi on asetettu avoin ja arvostava toimintakulttuuri sekä lisääntynyt vuorovaikutus. Liiton toiminta perustuu toimivaan vuorovaikutukseen.

Asiantuntijaorganisaation toimintakulttuuri on jaettujen arvojen, normien ja toimintatapojen kokonaisuus, joka ohjaa organisaation jäsenten käyttäytymistä ja päätöksentekoa. Toimintakulttuuri näkyy asenteissa ja työyhteisön keskinäisessä vuorovaikutuksessa, ja vaikuttaa siihen, miten asiantuntijat työskentelevät yhdessä, jakavat tietoa ja osaamistaan. Hyvä toimintakulttuuri edistää tuloksellisuutta, yhteistyötä, lisää työn imua ja hallintaa ja siten työhyvinvointia, mitkä näkyvät organisaatiosta ulospäin. Toimintakulttuurin muutos on pitkä prosessi, joka kestää vuosia.

Vuonna 2026 toimintakulttuuria edistetään kehittämällä palautekulttuuria. Palaute on tärkeä työkalu ammatillisen kehityksen tukemisessa ja se auttaa ymmärtämään omia vahvuuksia ja kehityskohteita, lisää motivaatiota ja parantaa työidentiteettiä. Palautekulttuurin edistämiseksi järjestetään henkilöstö- ja esihenkilökoulutusta.

Osana toimintakulttuurin edistämistä kootaan yhteen tulevaisuuskyyhkään organisaation osaamisen johtamisen kokonaisuus, jossa kuvataan työnantaja- ja työntekijätason rekrytoinnin periaatteet ja prosessit. Organisaation osaamisvaatimustarpeita tarkastellaan säännöllisesti huomioiden toiminnalliset tarpeet. Osaamisen johtamisen kokonaisuudessa pyritään huomioimaan hiljaisen tiedon siirtymisen varmistaminen esimerkiksi eläkkeelle jäännin yhteydessä. Suunnitelmakaudella 2026–2028 alimman eläkeiän saavuttaa kahdeksan henkilöä, jonka vuoksi osaamisen johtamisen ja rekrytoinnin merkitys korostuu.

Sisäinen viestintä vaikuttaa työyhteisön hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja työntekijöiden sitoutumiseen sekä edistää avointa tiedonkulkua ja vahvistaa työyhteisön toimintaa. Sisäisen viestinnän tehostamiseksi vuonna 2026 otetaan käyttöön intranet, joka toimii pääasiallisena tiedon lähteenä ja työn tekemisen tukena. Käyttönoton myötä Teams muuttuu enemmän työyhteisön ja tiimien vuorovaikutuskanavaksi ja yhteiseksi työtilaksi. Intranettiä ja sen sisältöä kehitetään käyttönoton jälkeen tulevana vuosina. Intranetin toimiessa sisäiseen toimintaan liittyvän tiedon lähteenä, muuttuvat Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivut asiakaslähtoisemmiksi ja palvelevat siten paremmin keskeisiä sidosryhmiä. Sisällöntuotannosta vastaaville avainhenkilöille järjestetään verkkosivujen syventävää käyttökoulutusta. Toimivat viestintävälineet ja -rakenteet tukevat tiedon saatavuutta, parantavat työn hallintaa ja työhyvinvointia ja edistävät keskinäistä vuorovaikutusta.

Työyhteisötaitoja edistetään järjestämällä työn tekemistä tukevaa vuorovaikutuskoulutusta henkilöstölle ja esihenkilöille. Henkilöstölle suunnatut infotilaisuudet, kuukausikuulumiset, jatkuvat. Tilaisuus on luonteeltaan informatiivinen, jossa maakuntajohtaja, vastuualuejohtajat ja henkilöstöpäällikkö nostavat esiin ajankohtaisia asioita.

Työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja vahvistaminen Vuoden 2025 lopussa päättyvässä InnOKE-projektissa käytetty työelämän laatua mittaava QWL-indeksin mukaan liiton työyhteisössä on saavutettu keskimääräistä työelämän laatua parempi taso. Työelämän laatua pyritään ylläpitämään ja vahvistamaan tulevana vuosina kaikilla osa-alueilla (johtaminen, esihenkilötoiminta, toimintakulttuuri, osaaminen, prosessit) esiin tulevien tarpeiden mukaisesti. Työnantaja sitoutuu nollatoleranssiin epäasiallisen käytöksen ja häirinnän osalta. Työhyvinvoinnin edistämisen tukena ovat maakuntahallituksen hyväksymät asiakirjat: tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, toimintaohje häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ennaltaehkäisemiseksi ja vaikeiden työasioiden kohtaamiseksi, varhaisen tuen malli (VARTU-ohjelma), päihdeohjelma sekä vuoden 2026 alussa uudistettava työsuojelun toimintaohjelma.

Työsuojelun toimintaohjelman päivitys/uudistamistyö aloitetaan alkuvuonna 2026, jolloin työterveyspalvelujen tuottaja on kilpailutuksen myötä tiedossa. Työsuojelun toimintaohjelman perustana ovat työhyvinvointia mittaavat kyselyt sekä työterveyshuollon tekemä työpaikkaselvitys, joka toteutetaan vuoden 2026 alussa. Työsuojelun toimintaohjelmassa huomioidaan ikäjohtaminen, jotta tulevaisuudessa pystytään paremmin huomioimaan eri-ikäiset ja eri elämäntilanteissa olevat työntekijät aiempaa yksilöllisemmin työn tekemisen ja työssä jaksamisen tueksi.

Vuonna 2026 henkilöstöhallinnon käytäntöjen yhtenäistämistä jatketaan, ja keskiössä ovat työ-ajanseurantaan liittyvät toimintaohjeet ja -prosessit. Yhtenäistämisen tarkoituksena on varmistaa tasapuolinen ja yhdenvertainen kohtelu työyhteisössä.

Henkilöstön koulutus

Henkilöstöä kannustetaan omaehtoiseen opiskeluun. Tutkinnon pohjalle rakentuvaa ammatillista osaamista ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti, minkä lisäksi työnantaja kannustaa henkilöstöä hakeutumaan omaehtoiseen, tutkintoon johtavaan opiskeluun. Tätä varten työnantaja voi myöntää opintovapaata ja pyrkii tukemaan opiskelua tavoitetta helpottavilla työjärjestelyillä. Voimassa olevan palkkausjärjestelmän mukaan työnantaja voi tukea työajan ulkopuolella tapahtuvaa tutkintoon tähtäävää kouluttautumista myöntämällä työntekijälle mahdollisuuden käyttää vuodessa enintään kuusi päivää työaikaa tutkinnon lähiopetukseen, kuitenkin enintään 18 päivää viiden vuoden aikana.

Maakunnan liitto järjestää infotilaisuuksia ja koulutusta ajankohtaisiin tarpeisiin, perehdytykseen ja taitojen ylläpitoon. Vastuualueet vastaavat henkilöstönsä tarvitsemasta työelämätaitoihin ja substanssiin liittyvästä ammatillisesta erityis- ja täydennyskoulutuksesta.

Henkilöstöetuudet

Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus hyödyntää liikunta- ja kulttuuriseteleitä, sekä työajan puitteissa hierontapalvelua, jonka kustannuksista työnantaja maksaa puolet. Käytössä olevaa polkupyöräetua tarkistetaan vuoden 2026 aikana verotusoikeuden muuttuessa. Henkilöstöetuuksien tavoitteena on edistää työssä jaksamista ja työstä palautumista ja lisätä liiton veto- ja pitovoimaa työnantajana.

Talousarviotaulukot vuodelle 2026 ja suunnitelma vuosille 2027–2028

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tuloslaskelma

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	5 966 231	5 472 374	5 369 403	-1,88%	5 369	5 369
Myyntituotot	3 737 845	3 808 864	3 869 806	1,60%		
Tuet ja avustukset	2 228 386	1 663 510	1 499 597	-9,85%		
TOIMINTAKULUT	6 011 924	5 699 351	5 576 153	-2,16%	5 576	5 576
Palkat ja palkkiot	3 177 992	2 951 563	2 991 142	1,34%		
Eläkekulut	499 450	488 469	486 796	-0,34%		
Muut henkilösivukulut	72 089	58 582	74 262	26,76%		
Palvelujen ostot	1 658 689	1 595 149	1 418 607	-11,07%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	90 852	46 514	52 197	12,22%		
Avustukset	205 005	282 813	244 869	-13,42%		
Vuokrakulut	290 429	272 660	289 590	6,21%		
Muut toimintakulut	17 418	3 600	18 690	419,17%		
TOIMINTAKATE	-45 693	-226 977	-206 750	-8,91%	-207	-207
Rahoitustuotot ja -kulut	-547					
Muut rahoitustuotot	142					
Muut rahoituskulut	689					
VUOSIKATE	-46 240	-226 977	-206 750	-8,91%	-207	-207
Suunnitelman mukaiset poistot	13 882	13 881	7 000	-49,57%		
TILIKAUDEN TULOS	-60 122	-240 858	-213 750	-11,25%	-214	-214
Tilinpäätössiirrot	157 770	240 858	213 750	-11,25%		
Rahastojen muutos / Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	157 770	240 858	213 750	-11,25%		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	97 648	0	0		0	0

Pohjois-Pohjanmaan liitto
Rahoituslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS1 tuh 2026	TS2 tuh 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	-46 240	-226 977	-206 750	-8,9	-207	-207
Tulorahoituksen korjauserät	0	0				
	-46 240	-226 977	-206 750	-8,9	-207	-207
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	0	0	0			
Hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0			
Investointien rahavirta	-46 240	0	0			
Toiminnan ja invest. rahavirta	-46 240	-226 977	-206 750	-8,9	-207	-207
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	0	0	0			
Saamisten muutos	206 533	0	0			
Korottomien velkojen muutos	18 134	0	0			
Rahoituksen rahavirta	224 667	0	0			
RAHAVAROJEN MUUTOS	178 427	-226 977	-206 750	-8,9	-207	-207
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	2 220 609					
Rahavarat 1.1.	2 042 182					
	178 427					

Pohjois-Pohjanmaan liitto
Käyttötalous

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	5 966 231	5 472 374	5 369 403	-1,88%	5 369	5 369
Myyntituotot	3 737 845	3 808 864	3 869 806	1,60%		
Tuet ja avustukset	2 228 386	1 663 510	1 499 597	-9,85%		
TOIMINTAKULUT	6 011 924	5 699 351	5 576 153	-2,16%	5 576	5 576
Palkat ja palkkiot	3 177 992	2 951 563	2 991 142	1,34%		
Eläkekulut	499 450	488 469	486 796	-0,34%		
Muut henkilösivukulut	72 089	58 582	74 262	26,76%		
Palvelujen ostot	1 658 689	1 595 149	1 418 607	-11,07%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	90 852	46 514	52 197	12,22%		
Avustukset	205 005	282 813	244 869	-13,42%		
Vuokratulot	290 429	272 660	289 590	6,21%		
Muut toimintakulut	17 418	3 600	18 690	419,17%		
TOIMINTAKATE	-45 693	-226 977	-206 750	-8,91%	-207	-207

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Hallinto

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	16 204	10 000	10 000	0,00%	10	10
Tuet ja avustukset	16 204	10 000	10 000	0,00%	0	0
TOIMINTAKULUT	1 284 261	1 298 403	1 911 908	47,25%	1 912	1 912
Palkat ja palkkiot	498 931	517 784	849 769	64,12%	0	0
Eläkekulut	84 703	89 370	146 500	63,93%	0	0
Muut henkilösivukulut	95	10 718	22 349	108,52%	0	0
Palvelujen ostot	423 955	394 343	565 890	43,50%	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	27 770	38 188	50 900	33,29%	0	0
Vuokratkulut	247 359	246 000	268 400	9,11%	0	0
Muut toimintakulut	1 447	2 000	8 100	305,00%	0	0
TOIMINTAKATE	-1 268 057	-1 288 403	-1 901 908	47,62%	-1 902	-1 902

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Projektit (PPL:n hallinnoimat)

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	1 284 678	957 155	853 307	-10,85%	853	853
Tuet ja avustukset	1 284 678	957 155	853 307	-10,85%	0	0
TOIMINTAKULUT	1 284 678	957 155	853 307	-10,85%	-853	-853
Palkat ja palkkiot	563 832	351 445	418 465	19,07%	0	0
Eläkekulut	77 241	60 659	72 143	18,93%	0	0
Muut henkilösivukulut	33 325	7 275	11 006	51,28%	0	0
Palvelujen ostot	531 984	518 106	332 047	-35,91%	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	55 176	4 610	296	-93,58%	0	0
Vuokratkulut	20 759	14 460	15 090	4,36%	0	0
Muut toimintakulut	2 361	600	4 260	610,00%	0	0
TOIMINTAKATE	0	0	0		0	0

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	4 391					
Tuet ja avustukset	4 391					
TOIMINTAKULUT	454 033	640 275	518 351	-19,04%	518	518
Palkat ja palkkiot	235 261	306 157	217 935	-28,82%	0	0
Eläkekulut	39 793	52 843	37 572	-28,90%	0	0
Muut henkilösivukulut	3 734	6 337	5 732	-9,56%	0	0
Palvelujen ostot	29 293	43 300	51 660	19,31%	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	348	0				
Avustukset	145 353	231 638	205 452	-11,30%	0	0
Vuokratkulut	139					
Muut toimintakulut	111					
TOIMINTAKATE	-449 642	-640 275	-518 351	-19,04%	-518	-518

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	7 424					
Tuet ja avustukset	7 424					
Muut tuet ja avustukset	7 424					
TOIMINTAKULUT	1 091 966	1 168 351	1 206 767	3,29%	1 207	1 207
Palkat ja palkkiot	756 597	810 925	835 021	2,97%	0	0
Eläkekulut	125 918	139 966	143 958	2,85%	0	0
Muut henkilösivukulut	14 196	16 786	21 961	30,83%	0	0
Palvelujen ostot	137 594	159 500	163 910	2,76%	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	274					
Avustukset	53 451	41 175	39 417	-4,27%	0	0
Vuokratulut	3 341	0	1 500		0	0
Muut toimintakulut	594	0	1 000		0	0
TOIMINTAKATE	-1 084 542	-1 168 351	-1 206 767	3,29%	-1 207	-1 207

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Luottamushenkilöhallinto

Tilin nimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 1 tuh 2027	TS 2 tuh 2028
TOIMINTATUOTOT	3 737 845	3 808 864	3 869 806	1,60%	3 870	3 870
Myyntituotot	3 737 845	3 808 864	3 869 806	1,60%		
TOIMINTAKULUT	981 297	938 811	449 530	-52,12%	450	450
Palkat ja palkkiot	482 344	416 842	150 700	-63,85%		
Eläkekulut	67 878	54 083		-100,00%		
Muut henkilösivukulut	7 806	6 486		-100,00%		
Palvelujen ostot	388 180	438 900	287 900	-34,40%		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 387	3 500	1 000	-71,43%		
Avustukset	6 200	10 000	0	-100,00%		
Vuokratulut	9 700	8 000	4 600	-42,50%		
Muut toimintakulut	12 800	1 000	5 330	433,00%		
TOIMINTAKATE	2 756 548	2 870 053	3 420 276	19,17%	3 420	3 420

Jäsenkuntien maksuosuudet

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO
Jäsenkuntien maksuosuudet 2026

4.11.2025

	Verovuoden 2024 verotulot *) euroa	Maksu- osuus yhteensä euroa	Maksuerät		
			1.erä euroa	2.erä euroa	3.erä euroa
Alavieska	3 898 392	19 013,61	6 337,87	6 337,87	6 337,87
Haapajärvi	13 216 065	64 458,67	21 486,22	21 486,22	21 486,22
Haapavesi	10 936 590	53 341,00	17 780,33	17 780,33	17 780,33
Hailuoto	1 583 043	7 720,97	2 573,66	2 573,66	2 573,66
Ii	16 655 688	81 234,73	27 078,24	27 078,24	27 078,24
Kalajoki	21 225 406	103 522,61	34 507,54	34 507,54	34 507,54
Kempele	38 790 418	189 192,38	63 064,13	63 064,13	63 064,13
Kuusamo	24 601 789	119 990,23	39 996,74	39 996,74	39 996,74
Kärsämäki	3 937 273	19 203,25	6 401,08	6 401,08	6 401,08
Liminka	18 440 682	89 940,68	29 980,23	29 980,23	29 980,23
Lumijoki	3 194 767	15 581,83	5 193,94	5 193,94	5 193,94
Merijärvi	1 511 307	7 371,09	2 457,03	2 457,03	2 457,03
Muhos	15 738 668	76 762,15	25 587,38	25 587,38	25 587,38
Nivala	18 547 587	90 462,09	30 154,03	30 154,03	30 154,03
Oulainen	13 882 064	67 706,95	22 568,98	22 568,98	22 568,98
Oulu	413 668 849	2 017 585,76	672 528,59	672 528,59	672 528,59
Pudasjärvi	12 070 707	58 872,42	19 624,14	19 624,14	19 624,14
Pyhäjoki	5 065 057	24 703,79	8 234,60	8 234,60	8 234,60
Pyhäjärvi	8 429 840	41 114,83	13 704,94	13 704,94	13 704,94
Pyhäntä	2 630 073	12 827,64	4 275,88	4 275,88	4 275,88
Raahe	57 182 153	278 894,33	92 964,78	92 964,78	92 964,78
Reisjärvi	4 465 537	21 779,75	7 259,92	7 259,92	7 259,92
Sievi	8 741 103	42 632,95	14 210,98	14 210,98	14 210,98
Siikajoki	8 656 395	42 219,81	14 073,27	14 073,27	14 073,27
Siikalatva	8 277 720	40 372,90	13 457,63	13 457,63	13 457,63
Taivalkoski	5 701 616	27 808,47	9 269,49	9 269,49	9 269,49
Tyrnävä	11 123 762	54 253,89	18 084,63	18 084,63	18 084,63
Utajärvi	3 952 829	19 279,12	6 426,37	6 426,37	6 426,37
Vaala	3 972 182	19 373,51	6 457,84	6 457,84	6 457,84
Ylivieska	33 334 977	162 584,58	54 194,86	54 194,86	54 194,86
POHJOIS-POHJANMAA	793 432 539	3 869 806,00	1 289 935,33	1 289 935,33	1 289 935,33

*) Lähde: Verovuoden 2024 kunnallis- ja yhteisöverot , Verohallinto

